

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Metodika naplňování Národní soustavy kvalifikací

Zpracováno v projektu NSK2

NÚV, duben 2012

METODIKA NAPLŇOVÁNÍ NÁRODNÍ SOUSTAVY KVALIFIKACÍ

Zpracováno v projektu NSK2

2. přepracované a doplněné vydání

Vydal Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků

Praha, duben 2012

OBSAH

1. Úvod – Zasazení NSK do vnějšího rámce	5
1.1 NSK v kontextu legislativy	5
1.2 NSK v kontextu uznávání kvalifikací	6
1.3 NSK v kontextu rozvoje lidských zdrojů v ČR	8
1.4 NSK v kontextu pohybu osob v EU	9
1.5 NSK v kontextu rekvalifikací	9
2. Pravidla pro vymežování kvalifikací NSK v návaznosti na Národní soustavu povolání	11
2.1 Jednotky Národní soustavy povolání	11
2.2 Profesní kvalifikace ve vazbě na Národní soustavu povolání	12
2.3 Úplné profesní kvalifikace ve vazbě na Národní soustavu povolání	13
3. Pravidla pro tvorbu standardů profesních kvalifikací	15
3.1 Kvalifikační standardy profesních kvalifikací	15
3.2 Hodnoticí standardy profesních kvalifikací	20
3.2.1 Účel a struktura hodnoticího standardu profesní kvalifikace	20
3.2.2 Kritéria hodnocení	20
3.2.3 Způsoby ověřování	24
3.2.4 Organizační a metodické pokyny (část B hodnoticího standardu)	30
4. Pravidla pro úplné profesní kvalifikace	41
4.1 Cesta ke stupni vzdělání podle zákona č. 179/2006 Sb.	41
4.2 Kvalifikační standardy úplných profesních kvalifikací	41
4.3 Skládání profesních kvalifikací do úplných profesních kvalifikací a stanovení podmínek pro získání stupně vzdělání	42
5. Procesy vymežování kvalifikací a tvorby a revize standardů	46
5.1 Rozbor pokrytí sektorů profesními kvalifikacemi	47
5.2 Stanovování potřeby tvorby nových profesních kvalifikací a jejich harmonogramu	47
5.3 Stanovování potřeby revizí profesních kvalifikací a jejich harmonogramu	48
5.4 Podávání vnějších podnětů k tvorbě nebo revizi profesních kvalifikací ...	49
5.5 Řešení vnějších podnětů k tvorbě nebo revizi profesních kvalifikací	49
5.6 Ustavování pracovních skupin a expertních týmů pro tvorbu nebo revize standardů	50
5.7 Tvorba a revize standardů v pracovních skupinách a expertních týmech ..	50
5.8 Posuzování standardů širším okruhem zaměstnavatelů (stvrzování)	51
5.9 Projednávání navržených standardů v sektorových radách	51
5.10 Kódování kompetencí a kvalifikací	52
6. Procesy schvalování standardů	53
6.1 Předkládání standardů autorizujícím orgánům a řešení jejich připomínek ..	54

6.2 Předkládání standardů MŠMT a řešení jeho připomínek	55
6.3 Předkládání úplných profesních kvalifikací a způsobu jejich skládání z profesních kvalifikací	56
6.4 Zveřejňování standardů a dalších údajů o kvalifikacích.....	57
6.5 Zásahy do autorizací po schválení zrevidovaných standardů.....	57
7. Zpětná vazba a kontrolní činnost	59
7.1 Získávání zpětné vazby o proveditelnosti zkoušek podle standardů	59
7.2 Kontrola průběhu zkoušek	60
8. Čeho se vyvarovat, na co si dát pozor	61
9. Přílohy	62

1. ÚVOD – ZASAZENÍ NSK DO VNĚJŠÍHO RÁMCE

1.1 NSK v kontextu legislativy

NSK je definována **zákonem č. 179/2006 Sb.**, o uznávání výsledků dalšího vzdělávání (dále zákon).

Zákon nabyl účinnosti 1. 8. 2007 a jeho hlavním cílem je umožnit občanům, aby jim mohly být uznávány jejich skutečné znalosti, dovednosti a kompetence bez ohledu na to, jak je získali (ve škole, v kurzu, v praxi, samostudiem aj.). Není zde podstatná vzdělávací cesta, ale osvojení požadovaných kompetencí.

Zákon ustanovuje Národní soustavu kvalifikací a definuje, co je jejím obsahem, jak a kým jsou kvalifikace popisovány a schvalovány, podle jakých pravidel probíhá ověřování a uznávání kvalifikací. Také stanovuje způsoby, jak lze prostřednictvím těchto kvalifikací dospět ke stupni vzdělání ve smyslu školského zákona.

Zákon byl upraven novelou č. 53/2012 Sb. Obsah novelizace je v příloze č. 6.

Zákon rozlišuje dva druhy kvalifikací:

- Úplnou profesní kvalifikaci (ÚPK) definuje jako „odbornou způsobilost fyzické osoby vykonávat řádně všechny pracovní činnosti v určitém povolání“ (např. cukrář, kadeřník, instalatér, ekonom, strojírenský technik aj.).
- Profesní kvalifikaci (PK) definuje jako „způsobilost fyzické osoby vykonávat řádně určitou pracovní činnost nebo soubor pracovních činností v určitém povolání“. Znamená to, že tyto soubory činností jsou většinou užší než povolání a podstatné pro ně je, že ve svém celku umožňují určité profesní uplatnění (např. montáž nábytku, montáž výtahů, výroba čalouněných sedadel, sportovní masáž, vazba a aranžování květin, příprava studené kuchyně, výroba zmrzliny aj.). Každá profesní kvalifikace má svůj kvalifikační a hodnoticí standard:
 - Kvalifikační standard (KS) je zákonem definován jako „strukturovaný popis odborné způsobilosti fyzické osoby pro řádný výkon určité pracovní činnosti nebo souboru pracovních činností v určitém povolání, popř. ve dvou nebo více povoláních“.
 - Hodnoticí standard (HS) je zákonem definován jako „soubor kritérií a organizačních a metodických postupů stanovených pro ověřování dosažení odborné způsobilosti vykonávat řádně určitou pracovní činnost nebo soubor pracovních činností v určitém povolání, popř. ve dvou nebo více povoláních“.

Na zákon navazuje jeho **prováděcí vyhláška MŠMT č. 208/2007 Sb.**, která upřesňuje různé aspekty implementace zákona, zejména v oblasti autorizace osob oprávněných ověřovat kvalifikace, v oblasti realizace zkoušek, vydávání osvědčení apod. Z hlediska naplňování NSK je důležité, že ve vyhlášce jsou zakotvené sektorové rady (sektorové rady jsou složeny z reprezentantů zaměstnavatelů v jednotlivých sektorech, v jejich gesci se vymezují profesní kvalifikace a tvoří jejich standardy).

Zákon č. 179/2006 Sb. definuje kvalifikace ve vztahu k povoláním. Ta jsou součástí Národní soustavy povolání (NSP), jejíž tvorbu, aktualizaci a obsah ustanovuje **zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti**.

Pro implementaci zákona mají význam další právní předpisy stanovující kvalifikace podle něj získané jako určitou podmínku.

Jde především o **vyhlášku MŠMT č. 176/2009 Sb.**, stanovující náležitosti žádosti o akreditaci vzdělávacího programu a organizaci vzdělávání v rekvalifikačním programu. Tato vyhláška mj. stanovuje, že v oblasti, kde jsou schválené profesní kvalifikace podle zákona č. 179/2006 Sb., získá akreditaci MŠMT jen ten kurz, který bude ukončen zkouškou pro tuto kvalifikaci.

Profesní kvalifikaci uvádí mezi podmínkami pro vykonávání některých kominických činností **nařízení vlády č. 91/2010 Sb.**, O podmínkách požární bezpečnosti při provozu komínů, kouřovodů a spotřebičů paliv.

Podmínku profesní kvalifikace pro získání koncesovaných živností v oblasti některých bezpečnostních služeb stanovovala také **vyhláška MV ČR č. 16/2009** o obsahu a rozsahu kvalifikace pro výkon fyzické ostrahy a služby soukromého detektiva, později sice byla zrušena, ale profesní kvalifikace jako jedna z variant požadavků na tyto činnosti zůstává v živnostenském zákoně.

Spolu s výše uvedenou novelizací zákona č. 179/2006 Sb., byl současně novelizován i **Živnostenský zákon** v tom smyslu, že sestava profesních kvalifikací vedoucí k úplné profesní kvalifikaci už bude (i bez zakončení závěrečnou zkouškou a získání výučního listu) postačující podmínkou pro získání živnostenského oprávnění pro řemeslné živnosti.

1.2 NSK v kontextu uznávání kvalifikací

Hlavním posláním NSK je poskytovat soustavu standardů k objektivnímu ověřování a uznávání smysluplných kvalifikací, navazujících na soustavu povolání.

Ověřování a uznávání profesních kvalifikací (dále PK) podle zákona č. 179/2006 Sb. provádějí tzv. autorizované osoby, a to podle hodnoticích standardů příslušných PK.

Ověřování probíhá formou zkoušky. U zkoušky musí uchazeč způsobem stanoveným v hodnoticím standardu prokázat všechny kompetence uvedené v kvalifikačním standardu podle kritérií a dalších pravidel stanovených v hodnoticím standardu. Pokud je prokáže, obdrží osvědčení o získání profesní kvalifikace.

Osvědčení o získání profesní kvalifikace je celostátně platný doklad, který obsahuje kromě údajů o uchazeči, o autorizované osobě a o zkoušce i výčet prokázaných a uznaných odborných způsobilostí. Osvědčení i záznamy o průběhu a výsledku zkoušky jsou archivovány podle ustanovení právních předpisů o archivnictví.

Autorizovanou osobou pro určitou profesní kvalifikaci se může stát každá fyzická nebo právnická osoba, která splní požadavky stanovené v hodnoticím standardu této profesní kvalifikace. Jde o požadavky dvojího druhu:

- Požadavky na odbornou způsobilost autorizované osoby, resp. na odbornou způsobilost autorizovaného zástupce, který má s autorizovanou osobou smluvní vztah.
- Požadavky na materiálně-technické zázemí autorizované osoby, dané seznamem požadovaného vybavení.

Každý subjekt, který chce být autorizovanou osobou pro určitou PK, může o autorizaci požádat tzv. autorizující orgán, což je organizace státní správy (některé ministerstvo nebo ČNB), jež je dle přílohy k zákonu č. 179/2006 Sb. podle odvětví uvedená pro příslušnou profesní kvalifikaci v NSK (na adrese www.narodni-kvalifikace.cz).

Náležitosti žádosti o autorizaci jsou zveřejněny na webových stránkách jednotlivých autorizujících orgánů. Autorizující orgán porovná, zda zájemce o autorizaci splňuje požadavky na autorizovanou osobu stanovené v hodnoticím standardu, a podle toho buď udělí, nebo neudělí autorizaci. Tyto požadavky ve standardu proto musí být stanoveny jednoznačně a doložitelně.

Seznam autorizovaných osob pro jednotlivé profesní kvalifikace, včetně kontaktních údajů, je uveden u každé profesní kvalifikace v NSK (pokud pro příslušnou profesní kvalifikaci již nějaká autorizace byla udělena). Uchazeč o PK se u jednotlivých autorizovaných osob může hlásit ke zkoušce.

Získání úplné profesní kvalifikace může probíhat více způsoby:

- Podle školského zákona, tzn. absolvováním určitého oboru vzdělání a úspěšným složením zkoušky předepsané školským zákonem (závěrečná zkouška, maturitní zkouška)

- Podle zákona č. 179/2006 Sb., a to jednou z následujících cest:
 - o Získáním v NSK požadovaných profesních kvalifikací a následným složením zkoušky předepsané pro obor vzdělání odpovídající dané ÚPK (existuje-li odpovídající obor vzdělání).
 - o Získáním v NSK požadovaných profesních kvalifikací a doložením stupně vzdělání (získaného v některém oboru počátečního vzdělávání) odpovídajícího kvalifikační úrovni dané úplné profesní kvalifikace (neexistuje-li odpovídající obor vzdělání).

1.3 NSK v kontextu rozvoje lidských zdrojů v ČR

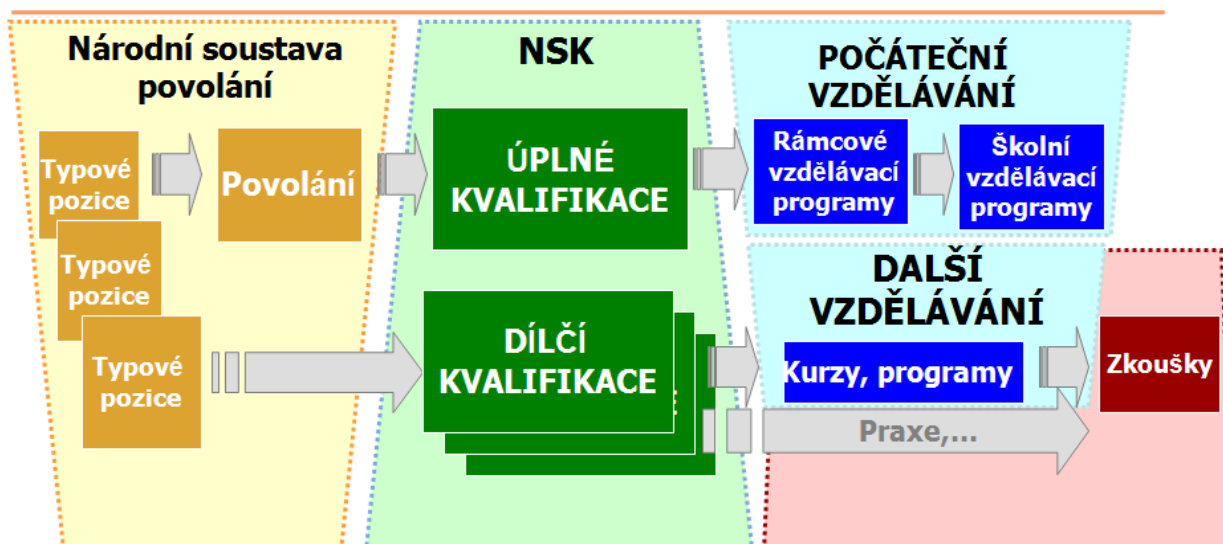
Pro konkurenceschopnost ekonomiky jsou nejdůležitější lidské zdroje. Významným faktorem přitom je, aby na trh práce vstupovali lidé s kvalifikacemi, které odpovídají požadavkům zaměstnavatelů, aby byli pro firmy co nejlépe uplatnitelní.

Rychlý vývoj technologií, změny v dělbě práce, vývoj nových druhů zboží i služeb, globalizace a s ní související přesuny jednotlivých výrobních i celých odvětví mezi státy i kontinenty, to vše způsobuje, že dříve získané znalosti je třeba neustále rozvíjet a doplňovat. Teprve tak se vytváří a udržuje skutečná kvalifikace člověka potřebná pro uplatnění na trhu práce a postup po kariérové dráze.

Z výše uvedeného vyplývají dvě důležité zásady:

- Východiskem pro NSK jsou potřeby trhu práce. Ty jsou formulované a aktualizované prostřednictvím Národní soustavy povolání.
- NSK, resp. standardy kvalifikací, jsou zdrojem pro vzdělávání a kritériem pro uznávání kvalifikací. Jsou zdrojem pro tvorbu rámcových vzdělávacích programů středních škol i vzdělávacích programů dalších vzdělávatelů.

Tyto vztahy lze znázornit následujícím způsobem:

1.4 NSK v kontextu pohybu osob v EU

Členskými zeměmi EU byl přijat **Evropský rámec kvalifikací (EQF)**, definující osm úrovní kvalifikací pomocí zobecněných znalostí, dovedností a kompetencí.

Každá členská země má za úkol zařadit každou svou kvalifikaci do jedné z těchto osmi úrovní. Cílem je, aby zaměstnavatelé v evropských zemích měli garance, že jestliže určitá kvalifikace je v určité úrovni, znamená to, že její nositel splňuje určitý společně nastavený etalon (EQF), ať je z kterékoliv členské země.

NSK, stejně jako EQF, rozlišuje osm kvalifikačních úrovní. Tyto úrovně jsou podrobně popsány svými deskriptory, které odpovídají deskriptorům adekvátních úrovní EQF. NSK je tak plně kompatibilní s EQF.

Současně jsou kvalifikační standardy PK překládány do angličtiny a na požádání budou přikládány k Europasu.

1.5 NSK v kontextu rekvalifikací

Vztah NSK a rekvalifikací definuje zmíněná vyhláška MŠMT č. 176/2009 Sb. stanovující náležitosti žádosti o akreditaci vzdělávacího programu a organizaci vzdělávání v rekvalifikačním programu.

Z této vyhlášky, ve vazbě na další právní předpisy (zákon o zaměstnanosti a zákon č. 179/2006 Sb.), vyplývají následující požadavky na realizaci rekvalifikací:

- Pokud již v NSK existuje profesní kvalifikace, pak všechny rekvalifikace v dané oblasti musí vést k získání právě této profesní kvalifikace.

- Název rekvalifikace, učební plán, učební osnovy, profil absolventa i závěrečná zkouška musí naplňovat požadavky hodnoticího standardu příslušné PK.
- Výše uvedené podmínky jsou současně i podmínkami, aby vzdělávací program získal akreditaci MŠMT.
- Školy mohou realizovat rekvalifikace bez akreditace příslušného vzdělávacího programu. Aby však šlo o rekvalifikaci ve smyslu zákona o zaměstnanosti, platí pro ně stejná podmínka, tedy že v oblasti, kde existuje profesní kvalifikace, musí být kurz zakončen zkouškou z této profesní kvalifikace.
- Podmínkou přitom také je, že po skončení vzdělávacího programu musí proběhnout zkouška podle hodnoticího standardu příslušné PK, a to u autorizované osoby ve smyslu zákona č. 179/2006 Sb. V případě, že vzdělávací organizace statut autorizované osoby nemá, musí před zahájením programu uzavřít s příslušně autorizovanou osobou dohodu o závěrečném vyzkoušení frekventantů.
- Další podmínkou je dodržení minimálních hodinových dotací, které vzdělávací programy vedoucí k jednotlivým PK musí mít. Jejich přehled je na webových stránkách MŠMT.

Dodržení těchto podmínek je důležité pro účast ve výběrových řízeních Úřadu práce ČR na konání rekvalifikací spojených se získáním finančních prostředků z aktivní politiky zaměstnanosti na realizaci vzdělávacího programu včetně zkoušky.

2. PRAVIDLA PRO VYMEZOVÁNÍ KVALIFIKACÍ NSK V NÁVAZNOSTI NA NÁRODNÍ SOUSTAVU POVOLÁNÍ

2.1 Jednotky Národní soustavy povolání

Národní soustavu povolání (NSP) tvoří tři druhy jednotek práce:

- Povolání
- Typové pozice
- Průřezové typové pozice

Z důvodu souladu s výkladem zákona o zaměstnanosti se pro typové pozice používá také název „skupina pracovních činností“ a pro průřezové typové pozice název „průřezová skupina pracovních činností“

Metodika NSP definuje jednotky práce následovně:

Povolání

Povolání je definováno jako souhrn pracovních činností podle jejich obvyklého seskupení na trhu práce, jejichž výkon předpokládá určitou odbornou a další způsobilost.

Typová pozice

Typová pozice (TP) je definována jako seskupení pracovních činností, které lze v rámci obvyklé dělby práce vykonávat samostatně s určitou odbornou způsobilostí.

Většina povolání se člení do dvou nebo více TP. Některá povolání se do TP nečlení. Podrobnosti a metodické přístupy uvádí Metodika katalogu NSP.

Povolání nečleněná do TP jsou v NSP popisována ve stejném rozsahu jako TP (na rozdíl od povolání členěných do TP, která jsou popsána jen základními atributy a podrobný popis je přesunut do TP).

Průřezová typová pozice

Průřezová typová pozice (PTP) je definována jako seskupení pracovních činností, které jsou částí více povolání nebo více typových pozic, resp. doplňují více povolání nebo více typových pozic, často v různých odborných směrech, napříč trhem práce. PTP vymezují pracovní činnosti uplatnitelné v různých oblastech samostatně nebo v návaznosti (ve spojení) s dalšími povoláními či typovými pozicemi.

PTP jsou popisovány ve stejném rozsahu jako TP.

2.2 Profesní kvalifikace ve vazbě na Národní soustavu povolání

Profesní kvalifikace (PK) je zákonem č. 179/2006 Sb. definována jako „způsobilost fyzické osoby vykonávat řádně určitou pracovní činnost nebo soubor pracovních činností v určitém povolání, popř. ve dvou nebo ve více povoláních“.

Z toho vyplývá základní podmínka pro vytvoření PK – podmínka uplatnitelnosti na trhu práce:

- ❖ Činnost nebo soubor činností, pro kterou se PK vytváří, musí být ucelenou jednotkou žádanou na trhu práce a odpovídající obvyklé dělbě práce. Může se jednat nejen o samostatně uplatnitelnou jednotku, ale i o jednotku průřezovou opakující se v rámci více činností nebo povolání.

Výše uvedenou podmínku splňují tyto jednotky práce Národní soustavy povolání (NSP):

- Typové pozice (TP)
- Průřezové typové pozice (PTP)
- Povolání, která se nečlení na TP

Z toho vyplývá základní definice profesní kvalifikace:

- ❖ Profesní kvalifikace je způsobilostí vykonávat určitou jednotku práce z NSP. Těmito jednotkami mohou být typové pozice, průřezové typové pozice a povolání, která se nečlení do typových pozic.

Popis a schematické znázornění jednotlivých variant návaznosti PK na jednotky práce je v příloze č. 3 „Vztahy jednotek NSP a NSK“.

- ❖ Aby pro příslušnou typovou pozici byla vytvořena profesní kvalifikace, je třeba, aby profesní kvalifikace kromě uplatnitelnosti na trhu práce splňovala ještě druhou podmínku: **přezkušitelnost**. Pro profesní kvalifikaci musí být možné realizovat zkoušku.

Překážky v realizaci zkoušky mohou být následující:

- a) Materiálně-technické zázemí nutné pro vykonání zkoušky je běžně nedosažitelné, nebo by jeho použití bylo neúnosně drahé, nebo by přinášelo příliš velké riziko ohrožení životů či zdraví.
- b) Typová pozice je příliš široká. Adekvátní profesní kvalifikace by byla natolik rozsáhlá, že zkouška by trvala několik dnů. K tomuto závěru se ovšem často dospěje až při tvorbě hodnoticího standardu.
- c) Typová pozice je příliš nekonkrétní (např. strojník, seřizovač). V hodnoticím standardu adekvátní profesní kvalifikace by nebylo možné jednoznačně konkretizovat kritéria hodnocení.

V případech b) a c) je žádoucí vrátit se k původní typové pozici a zvážit, neexistují-li kromě ní v rámci příslušného povolání ještě užší, resp. konkrétnější (specifičtější) jednotky práce, které jsou na trhu práce rovněž uplatnitelné. Je přitom třeba zohlednit různé typy dělby práce v různých typech firem. Typové pozice (a návazně) profesní kvalifikace mohou mít různou šíři a mohou se překrývat. Rozdělení původní typové pozice do více typových pozic tedy neznamená zrušení původní širší typové pozice.

V názvu PK může být využit jak mužský rod (např. výhybkář), tak ženský rod (např. asistentka), tak název činnosti, např. (výroba jemného pečiva). Měl by být vždy vybrán název v běžné praxi nejužívanější. Je doporučeno, aby název profesní kvalifikace byl shodný s názvem odpovídající jednotky práce.

❖ Název profesní kvalifikace by měl být co nejkonkrétnější

Tedy nikoliv brusič, ale brusič šperkového kamene, nikoliv točír, ale točír keramiky apod.

❖ Při revizích standardů by se neměl měnit název profesní kvalifikace, pokud změny ve standardech nejsou takového charakteru, že výsledkem je de facto nová kvalifikace.

Důvodem je, že od profesní kvalifikace se odvíjejí procesy autorizace a procesy akreditace kurzů, které se při změně názvu profesní kvalifikace komplikují a navyšují administrativní zátěž.

Může nastat situace, že se objeví zájem nebo návrh vytvořit PK, která splňuje uvedenou základní podmínku uplatnitelnosti na trhu práce a je žádoucí ji vytvořit, jenže v NSP dosud neexistuje odpovídající jednotka práce. V tomto případě je třeba tuto jednotku práce nejprve vymezit (např. TP) a zpracovat pro ni alespoň popis pracovních činností a soubor požadovaných kompetencí a teprve poté podle toho zpracovávat standardy PK.

Na výše uvedená pravidla pro vymezování profesních kvalifikací navazují pravidla pro tvorbu jejich standardů popsána v kapitole 3. Pravidla pro tvorbu standardů profesních kvalifikací.

2.3 Úplné profesní kvalifikace ve vazbě na Národní soustavu povolání

Úplná profesní kvalifikace (ÚPK) je podle zákona č. 179/2006 Sb. definována jako „**způsobilost fyzické osoby vykonávat řádně všechny pracovní činnosti v určitém povolání**“.

V Národní soustavě povolání (NSP) jsou povolání popisována mj. svými pracovními činnostmi. Z toho vyplývá definice úplné profesní kvalifikace:

- ❖ Úplná profesní kvalifikace je způsobilostí vykonávat určité povolání z NSP. Může se jednat jak o povolání, které se člení na TP, tak o povolání, které žádné TP nemá.

Na výše uvedená pravidla pro vymezení úplných profesních kvalifikací navazují pravidla pro tvorbu jejich standardů a pro jejich skládání z profesních kvalifikací (kapitola 4. Pravidla pro úplné profesní kvalifikace).

Podrobnosti o návaznosti kvalifikací na jednotky NSP jsou v příloze č. 3 „Vztahy mezi kvalifikacemi a jednotkami NSP“.

3. PRAVIDLA PRO TVORBU STANDARDŮ PROFESNÍCH KVALIFIKACÍ

3.1 Kvalifikační standardy profesních kvalifikací

Kvalifikační standard profesní kvalifikace je zákonem č. 179/2006 Sb. definován jako „strukturovaný popis odborné způsobilosti fyzické osoby pro řádný výkon určité pracovní činnosti nebo souboru pracovních činností v určitém povolání, popřípadě ve dvou nebo více povoláních“.

V NSK jsou požadavky kvalifikačního standardu formulovány prostřednictvím kompetencí, které by měl mít držitel příslušné kvalifikace. Tyto kompetence jsou definovány Kompetenčním modelem služeb zaměstnanosti a jsou součástí postupně vyvíjené a naplňované centrální databáze kompetencí společné pro NSK a NSP. Kompetenční model stanovuje mj. základní vlastnosti každé kompetence:

- musí být sledovatelné
- musí být měřitelné/hodnotitelné
- musí být trénovatelné/přístupné změně a rozvoji

Tento kompetenční model je v plném rozsahu aplikován v NSP, kde rozlišuje tři kategorie kompetencí:

- měkké kompetence (*např. efektivní komunikace, aktivní přístup, samostatnost*)
- obecné dovednosti (*např. počítačové dovednosti, angličtina, ekonomické povědomí*)
- odborné dovednosti a znalosti (*např. navrhování zahradního nábytku*)

Součástí kvalifikačních standardů PK je jen kategorie odborné dovednosti a znalosti. Pro účely NSK jsou souhrnně nazývány **odbornými kompetencemi**.

První dvě kategorie kompetencí (měkké kompetence a obecné dovednosti) jsou pro účely NSK zjednodušeně nazývány **obecnými kompetencemi**.

Obecné kompetence nejsou v kvalifikačních standardech PK explicitně stanovovány, ale využijí se až při tvorbě kritérií hodnotících standardů (viz kapitola o hodnotících standardech).

❖ Kvalifikační standard profesní kvalifikace je souborem požadavků pro řádný výkon pracovních činností příslušné profesní kvalifikace. Tyto požadavky jsou definovány výčtem požadovaných odborných kompetencí.

Stanovování odborných kompetencí

Obdobně jako při vymezování profesních kvalifikací je i při tvorbě jejich kvalifikačních standardů **zdrojem Národní soustava povolání, zejména již stanovené kompetence u odpovídajících typových pozic** (resp. u povolání nečleněných do typových pozic), příp. další informace (pracovní činnosti, příklady prací).

❖ V zájmu udržení jednotnosti, propojitelnosti a transparentnosti kompetenčního modelu je třeba do kvalifikačního standardu profesní kvalifikace přebírat kompetence (odborné dovednosti a znalosti) již stanovené u adekvátní jednotky práce NSP.

Do kvalifikačních standardů jsou z karty příslušné jednotky práce přebírány odborné dovednosti označené zde jako nutné.

Odborné kompetence v sobě zahrnují dvě složky – činnostní a oborovou.

Např. kompetence *montáž potrubí otopných soustav* zahrnuje

- „činnostní“ složku *montáž* představující zvládnutí postupů při montážních činnostech a
- „oborovou“ složku *potrubí otopných soustav*, jejich prvky a komponenty, jejich funkce a parametry.

Zjednodušeně lze říci, že „oborová“ složka je představována určitým okruhem požadovaných znalostí, „činnostní složka“ požadovanými dovednostmi.

Odborná kompetence je spojením obou těchto složek.

Odborná kompetence by měla obsahovat jen jednu činnostní složku. Tzn., že specifickou kompetencí by nemělo být např. *instalace a obsluha otopných soustav*, protože jde již o dvě různé činnosti, které nemusí být požadavkem pro jednu kvalifikaci.

Podstatné jméno činnostní uvádějící odbornou kompetenci je třeba formulovat v nedokonavém vidu (*zhotovování* a nikoliv *zhotovení*), případně ho nahradit běžněji používaným pojmem pro probíhající činnost (*obsluha* místo *obsluhování*, *instalace* místo *instalování*, *výpočty* místo *vypočítávání*, *rekonstrukce* místo *rekonstruování* apod.).

Příklady odborných kompetencí uplatněných v již existujících kvalifikačních standardech:

Instalace operačního systému a jeho konfigurace

Volba postupu práce, potřebných nástrojů, pomůcek a náhradních dílů pro provádění montáže, demontáže a oprav strojů a zařízení

Výpočty délkových změn potrubí a jejich kompenzace

Spojování částí potrubí nerozebíratelnými spoji se zvláštním oprávněním

Přezkušování a ověřování funkce zařízení hydraulického výtahu

Rekonstrukce jednovrstvých komínů instalací komínové vložky

Orientace v normách ISO 19011, ISO 9001, ISO 14001, OHSAS 18001

Organizace systému managementu kvality

Hodnocení a analýza rizik

Plánování druhu a množství zásob pro obchodně provozní jednotku podle předpokládaného prodeje

Řízení nakládky a překládky zavazadel

Objednávání přípravků, pomůcek a přístrojů do masérské provozovny u dodavatelů

Inventarizace zásob v obchodně provozní jednotce

Vedení dokumentace o provozu železniční stanice

Vypracovávání osevních sledů a plánů hnojení

Posuzování jakosti cukrářských surovin, polotovarů, hotových výrobků

Obsluha zařízení na pečení a smažení cukrářských výrobků

Skládování masérských přípravků, pomůcek a přístrojů

Záchranné práce v lavinách

Kvalifikační standard může výjimečně obsahovat místo takto činnostně pojatých kompetencí i samotné znalosti nebo odborné disciplíny (např. komerční právo, matematická statistika, nukleární chemie, znalosti různých teorií, pravidel, předpisů, materiálů apod.). Je to ale přípustné jen v případech, kdy je ověření výše charakterizovanými činnostně pojatými kompetencemi nereálné.

K míře podrobnosti kompetencí a k jejich vzájemné ekvivalenci

- a) Odborná kompetence se vyznačuje tím, že směřuje k dosažení žádoucího výsledku práce. Ve své formulaci by ale neměla tento výsledek popisovat detailně, ani by neměla určovat, jak se kompetence prokáže, protože to už je funkcí kritérií hodnoticího standardu. Je totiž cílem, aby ekvivalentní kompetence mohly být uznatelné napříč kvalifikacemi.
- b) Na druhé straně, zejména z důvodu uznávání kompetencí získaných v rámci jiné profesní kvalifikace, je třeba zamezit tomu, aby vznikaly textově shodné kompetence, které ve svém obsahu mají rozdílný význam u různých profesních kvalifikací, tedy ekvivalentní nejsou.

❖ Dvě kompetence pro dvě různé profesní kvalifikace se považují za ekvivalentní tehdy, když odborníci přes příslušné kvalifikace odpoví „Ano“ na následující otázku: „Prokáže-li uchazeč kompetenci aplikovanou za použití určitých znalostí, metod, nástrojů, technologií a materiálů v jedné profesní kvalifikaci, je vysoce pravděpodobné, že by tuto kompetenci

prokázal i za použití znalostí, metod, nástrojů, technologií a materiálů odpovídajících druhé profesní kvalifikaci? Lze přitom připustit zaškolení na pracovišti, nikoliv ale speciální kurs nebo trénink.“

Otázku lze položit i takto: Zvládá-li někdo v rámci jedné kvalifikace určitou činnost, pro kterou je potřebná určitá kompetence, je vysoce pravděpodobné, že bude i v rámci druhé kvalifikace zvládat činnost, k níž je potřebná stejná kompetence?

Pokud se ukáže, že některá kompetence převzatá z typové pozice neodpovídá výše uvedeným pravidlům, je třeba kompetenci upravit nebo vytvořit kompetenci další. Tuto změnu je pak třeba zpětně zohlednit i v NSP.

Kvalifikační úrovně

Každá profesní kvalifikace i každá její odborná kompetence musí mít určenou svou kvalifikační úroveň.

K tomuto účelu se využívá osm kvalifikačních úrovní. Pro stanovení kvalifikační úrovně jednotlivých odborných kompetencí je určující soustava centrálně stanovených národních deskriptorů. V příloze č. 2 jsou uvedeny tyto deskriptory pro jednotlivé úrovně NSK, i jejich vztahy s úrovněmi Evropského rámce kvalifikací (EQF) a se stupni vzdělání podle školského zákona.

Na základě kvalifikačních úrovní jednotlivých kompetencí se určuje kvalifikační úroveň profesní kvalifikace jako celku. Přitom platí následující pravidla:

- c) Výsledná úroveň kvalifikace má odpovídat úrovní přiřazeným většině kompetencí s tím, že větší váhu mají kompetence, které jsou pro danou kvalifikaci zásadní.
- d) Nemělo by se stát, že kompetence tvořící těžiště dané kvalifikace má (mají) vyšší úroveň než je úroveň kvalifikace jako celku.
- e) Pokud se dostanou pravidla a) a b) do vzájemného rozporu, pak je třeba zvážit, jestli kompetence tvořící těžiště kvalifikace a přitom s úrovní vyšší než většina ostatních kompetencí, nezakládá (nezakládají) potřebu vytvoření celé nové kvalifikace této vyšší úrovně. Tedy rozdělení původní jedné kvalifikace na dvě (při dodržení pravidla uplatnitelnosti každé z těchto kvalifikací).

Pokud jsou pravidla a) a b) v rozporu a tento rozpor nelze vyřešit ani podle bodu c), je určující pravidlo b).

Kvalifikační úrovně je třeba zohlednit i při stanovování kompetencí. Dvě zdánlivě stejné kompetence, které ale mají různou kvalifikační úroveň, by měly mít, pokud to je možné a odpovídá to obsahu kompetencí, odlišné i své textové názvy. Např. místo jedné kompetence *Konstruování přípravků, nástrojů a*

nářadí pro dvě různé kvalifikační úrovně, je vhodnější stanovit dvě různá znění, např.:

Rozpracování konstrukčních řešení přípravků, nástrojů a nářadí

Samostatné zpracování konstrukčních řešení přípravků, nástrojů a nářadí

Na druhé straně není vhodné násilně upravovat formulace kompetencí, aby se pro různé kvalifikační úrovně lišily, protože odlišnost je dána už odlišnou kvalifikační úrovní.

Další údaje v kvalifikačním standardu profesní kvalifikace

Na konci kvalifikačního standardu budou ještě uvedeny následující informace:

Stanovení vztahů profesní kvalifikace

Budou zde uvedeny

- informace o vztahu profesní kvalifikace s příslušnou ÚPK,
- informace o tom, se kterými dalšími profesními kvalifikacemi dochází ke složení ÚPK (vzorec pro složení ÚPK z profesních kvalifikací),
- informace o tom, které další profesní kvalifikace jsou třeba k připuštění k závěrečné nebo maturitní zkoušce (vzorec kombinací profesních kvalifikací).

Stanovení vztahů se provede podle přílohy č. 4.

Autorizující orgán

Uvede se název autorizujícího orgánu – ve vazbě na odvětví podle přílohy zákona č. 179/2006 Sb.

Vazby na povolání („Týká se povolání“)

Profesní kvalifikace je vždy způsobilostí vykonávat část určitého povolání, výjimečně i celé povolání.

V případě povolání, které se dále nečlení na typové pozice, zde bude uveden jenom název tohoto povolání podle NSP.

V případě povolání s více typovými pozicemi zde bude opět uveden název tohoto povolání, za ním v závorce text „*skupina pracovních činností*“ a dále název příslušné typové pozice podle NSP. Pod tím bude uveden odkaz na příslušné místo do NSP.

Informace o zpracovatelích kvalifikačního standardu

Na konci kvalifikačního standardu bude ještě uvedena informace o jeho zpracovateli – zde bude uvedena formulace:

„Kvalifikační standard připravila Sektorová rada ...(příp. Expertní tým)....ustavená a licencovaná pro tuto činnost Hospodářskou komorou ČR a Svazem průmyslu ČR (příp. Agrární komorou ČR).

Dále budou uvedeny subjekty, které se na tvorbě standardu podílely.

3.2 Hodnoticí standardy profesních kvalifikací

3.2.1 Účel a struktura hodnoticího standardu profesní kvalifikace

Hodnoticí standard profesní kvalifikace je zákonem č. 179/2006 Sb. definován jako soubor kritérií a organizačních a metodických postupů a materiálně-technických podmínek stanovených pro ověřování odborné způsobilosti vykonávat řádně určitou pracovní činnost nebo soubor pracovních činností v určitém povolání.

❖ Hodnoticí standard profesní kvalifikace stanovuje, jak ověřit, zda uchazeč o určitou profesní kvalifikaci splňuje požadavky (tedy kompetence) stanovené na tuto kvalifikaci v jejím kvalifikačním standardu.

Hodnoticí standard navazuje na kvalifikační standard a určuje kritéria hodnocení a způsoby ověření jednotlivých požadavků (tedy kompetencí) kvalifikačního standardu.

Je žádoucí, aby kritéria hodnocení vznikala v bezprostřední vazbě na stanovené kompetence. Zatímco kompetence popisují, co musí uchazeč o kvalifikaci prokázat, kritéria hodnocení popisují, jak to má prokázat.

Hodnoticí standard profesní kvalifikace má dvě části:

- Část A obsahuje pro každou kompetenci kritéria hodnocení a způsoby ověřování jednotlivých kritérií.
- Část B obsahuje další pokyny a požadavky týkající se realizace zkoušky a autorizovaných osob.

3.2.2 Kritéria hodnocení

❖ Stanovit kritéria hodnocení znamená stanovit pro každou jednotlivou kompetenci, co a jak má uchazeč u zkoušky splnit, aby se z toho dalo určit, zda disponuje příslušnou kompetencí.

Při formulování je třeba dodržet následující pravidla:

❖ Kritéria musí být formulována **jednoznačně**, aby se podle nich mohlo jednoznačně rozhodnout, zda zkoušený ověřovanou kompetenci má nebo

nemá, aby nedovolovala více možných výkladů, aby mohla být ověřována a aplikována při každém hodnocení pokud možno stejně, aby neumožňovala výraznější rozdíly v nárocích na zkoušené.

- ❖ Kritéria musí být formulována tak, aby bylo **prokazatelné**, jestli zkoušený dané kritérium splnil, tzn. např. nikoliv „žehlit“, ale „vyžehlit sako“.
- ❖ Kritéria musí být formulována **srozumitelně**, aby byla jasná zkoušejícím i zkoušeným.

Kritéria mohou být zaměřena jak na proces, tedy na ověření toho, jak zkoušený vykonává zadaný úkol, tak na výsledek, tedy na ověření toho, co zkoušený provedl, vykonal či vytvořil.

Každé kritérium je třeba uvést slovesem dokonavého vidu v infinitivu (např. zhotovit, spočítat, sestavit, vyměnit, opravit, provést, objednat, připravit, vyjmenovat, změřit, zvolit apod.).

Důležité je, aby kritéria byla při zkoušce **proveditelná**.

K míře přesnosti kritérií

Míra přesnosti kritérií vyplývá z výše uvedených pravidel. Pokud je kritérium zaměřeno na proces, je třeba rozhodnout, je-li pro posouzení úspěšného zvládnutí vhodné tento proces blíže zpřesnit jednotlivými úkony a jejich průběhem či parametry, které by měl uchazeč dodržet, případně dokumentací či normami, které daný proces předepisují.

Pokud je kritérium zaměřeno na výsledek (produkt), je třeba rozhodnout, je-li účelné pro posouzení úspěšného vytvoření produktu ho blíže zpřesnit, např. jeho vlastnostmi, parametry, povolenými odchylkami, uvedením normy atd. Je přitom třeba dbát na to, aby se nejednalo o parametry, odchylky, normy apod., které podléhají příliš častým změnám, vyžadujícím příliš časté revize hodnotících standardů.

Zpřesňující údaje je třeba zformulovat tak, aby byly přímo součástí formulace kritérií.

Je-li některý zpřesňující údaj společný pro více kompetencí, může být uveden v pokynech pro realizaci zkoušky v části B hodnotícího standardu s odkazem na příslušné kompetence.

K ověřování obecných kompetencí

Jak již bylo uvedeno, obecné kompetence se nestanovují v kvalifikačních standardech profesních kvalifikací explicitně jako samostatné kompetence, ale aplikovaně v kritériích hodnocení vhodných specifických kompetencí.

Obecné kompetence jsou však explicitně stanoveny v NSP u jednotlivých typových pozic, resp. povolání jednak jako měkké kompetence, jednak jako obecné dovednosti. Znamená to, že při tvorbě hodnoticího standardu profesní kvalifikace musí být zdrojem nejen kvalifikační standard příslušné profesní kvalifikace, ale i soubor obecných kompetencí stanovených pro adekvátní jednotku práce v NSP. Z nich je třeba odvodit kritéria hodnocení a integrovat je do kritérií hodnocení adekvátních odborných kompetencí.

❖ Obecné kompetence uvedené u typových pozic nebo povolání odpovídajících příslušné kvalifikaci je třeba zohlednit v kritériích hodnocení k tomu vhodných odborných kompetencí.

Např. kompetence „*Poskytování informací o pojistných produktech*“ by v kritériích hodnocení měla mít zahrnuto mj. např. „*srozumitelně vysvětlit...*“, „*přizpůsobit styl jednání sociální a vzdělanostní skupině klienta.*“, „*naslouchat klientovi a využít to jako zpětnou vazbu pro nabídku.*“

I při integraci obecných kompetencí do kritérií hodnocení je třeba dbát, aby byly dodrženy výše uvedené požadavky na kritéria hodnocení (srozumitelnost, jednoznačnost, proveditelnost). **Ke skladbě kritérií**

Optimální počet kritérií pro jednotlivé kompetence nelze určovat. Důležité je, aby šlo o kritéria, která budou pro příslušnou kompetenci skutečně relevantní.

Ve výjimečných případech, kdy některá kritéria jsou analogická a z dané kompetence ověřují totéž, může být stanoveno, že z těchto kritérií stačí zvolit jen jedno nebo jinak stanovený počet (*např. při prokazování orientace v dokumentaci výtahů ukládá jedno kritérium popsat podle dokumentace schéma elektrické instalace v šachtě a druhé kritérium schéma elektrické instalace ve strojovně – cílem obou je prokázat orientaci v elektrických schématech*).

Pokud je u příslušných kritérií tato možnost volby uvedená, má právo volby uchazeč. Autorizovaná osoba ovšem v těchto případech nemusí umožňovat ověřování všech variant kombinací kritérií. Uchazeči však musí nejpozději spolu s pozvánkou sdělit, které varianty kombinací kritérií u ní lze s ohledem na materiálně-technické vybavení ověřovat. Z nich si pak uchazeč, v souladu s podmínkami v hodnoticím standardu, může vybrat (upřesněno v kapitole 3.2.4 Organizační a metodické pokyny).

Tato volitelnost kritérií však nemůže být uplatněna v případech, kdy každé kritérium ověřuje jen část kompetence a pouze jako celek zajišťují plnohodnotné ověření dané kompetence. Vždy je třeba posoudit, zda po výběru jen některých kritérií opravdu dojde k plnohodnotnému ověření příslušné kompetence.

Příklady kritérií

Montáž a zapojování tepelných čerpadel

– Smontovat části tepelného čerpadla

- Zapojit přístroje elektrotechnického příslušenství, napojit tepelné čerpadlo do systému
- Proměřit a provést kontrolu funkčnosti a parametrů zařízení tepelného čerpadla a rozvodů v souladu s technickou dokumentací
- Zapojit snímače hodnot do regulačního obvodu, provést kontrolu funkcí a správnosti snímaných hodnot
- Připojit tepelné čerpadlo k elektrické síti a do systému topení nebo chlazení

Provádění dezinfekce ve zdravotnickém a nemocničním zařízení

- Správně určit a zdůvodnit, které prostory a plochy jsou zahrnuty do infekčních oblastí
- Vyjmenovat a okomentovat dezinfekční účinné látky s příklady prostředků a použití v daných prostorách (infekční, neinfekční, společné) na daných plochách podle účinnosti
- Vysvětlit zadané části v „Dezinfekčním plánu (řádu)“
- Nadávkovat zadaný dezinfekční prostředek a aplikovat ho správným způsobem a technologickým procesem na určenou plochu
- Vysvětlit doby působení dezinfekčních prostředků a okomentovat rizika spojená s nesprávnou aplikací, nedostatečnou dobou působení a dalších aspektů při použití dezinfekcí

Rozpracování obsahu kurzu do minutového scénáře vč. volby didaktických pomůcek a metod výuky

- Rozepsat vybranou část učebního plánu do minutového scénáře
- Určit optimální formu vzdělávání, odpovídající cílům a požadovaným kompetencím
- Přiřadit jednotlivým částem scénáře metody vzdělávání
- Přiřadit jednotlivým částem scénáře relevantní didaktické pomůcky, informační zdroje a další případné materiálně-technické zázemí

Zabezpečení dat před zneužitím

- Analyzovat stav a bezpečnostní rizika s ohledem na konkrétní řešení
- Navrhnout řešení zabezpečení dat před zneužitím (např. šifrování disků, principy autentizace, použití PKI)
- Instalovat a nakonfigurovat antivirový a antispywarový program
- Vysvětlit princip firewall (typy – např. na stanici, síťový, stavový, aplikační, routing tables)
- Provést ukázkou zásahu do konfigurace firewall (např. povolit konkrétní aplikaci, omezit na port)
- Ovládat terminologii, znát funkce a parametry prostředků z oblasti zabezpečení dat

Orientace v technické dokumentaci a normách při práci s tepelným čerpadlem

- Rozlišit na výkresech schematické elektrotechnické a topenářské značky
- Popsat podle výkresové dokumentace připojení tepelného čerpadla a napojení na odběrné místo topného nebo chladicího systému
- Vysvětlit výběr typu (druhu) tepelného čerpadla v návaznosti na chladivu, systému a jeho využití pomocí výkresové dokumentace

3.2.3 Způsoby ověřování

Způsob ověření se stanovuje pro každé jednotlivé kritérium. Určuje, jakým postupem je kritérium ověřováno.

Základní způsoby ověření jsou:

- praktické předvedení
- písemné ověření
- ústní ověření

V položce způsoby ověřování je nutné uvést ke každému kritériu alespoň takto stručně stanovený způsob ověření. Jednotlivé způsoby zde ale mohou být dále specifikovány – např. *praktické předvedení s ústním ověřením*, nebo *praktické předvedení s ústním vysvětlením*. Pro specifikaci způsobů ověřování mohou být využity i pokyny pro realizaci zkoušky v části B hodnoticího standardu s odkazem na příslušná kritéria.

Praktické předvedení

❖ Při způsobu ověření praktické předvedení uchazeč předvádí určitou činnost. Hodnotí se buď průběh předváděné činnosti, nebo přímo její produkt či jiný výsledek, resp. jeho parametry či vlastnosti stanovené v kritériu ověřování, nejlépe obojí.

Pojem „**praktická**“ **ne** znamená jen „manuální“ nebo „ruční“ – může sem patřit např. zkontrolování určitého výstupu, zjištění a posouzení určitých parametrů, volba určitých nástrojů či postupů apod. Také sem patří ústní komunikace, která může mít např. podobu rozhovoru se zákazníkem, hrané scénky určité modelové situace apod.

Pokud jde skutečně o simulaci určité reálné ústní komunikace (např. jednání se zákazníkem, telefonování s obchodním partnerem), uvede se jako způsob ověřování „praktické předvedení“, nikoliv „ústně“, resp. „ústní ověření“.

Stejně tak, provádí-li zkoušený písemně určitou reálnou profesní činnost (např. písemné zaznamenání naměřených hodnot, napsání úředního dopisu, sestavení konkrétního technologického postupu, čili ověřují se skutečně reálné profesní činnosti), uvede se jako způsob ověřování „praktické předvedení“, nikoliv „písemně“, resp. „písemné ověření“.

Předvádění stanovených činností může probíhat také jejich simulací, která může výrazně snížit náklady. Technické činnosti mohou být simulovány pomocí počítače a dalších zařízení. Činnosti založené na mezilidské komunikaci mohou být simulovány pomocí hraných scének. Pokud je pro předváděné činnosti simulace možná, je vhodné uvést to do hodnoticího standardu – buď poznámkou u způsobu ověřování, anebo to popsat do pokynů k realizaci zkoušky v části B hodnoticího standardu.

Z hlediska efektivnosti celé zkoušky je žádoucí, pokud to je možné, aby se jednotlivé předváděné činnosti stanovené pro více kompetencí sestavily **do jednoho procesu, který vede k určitému výsledku, k němuž jsou potřebné všechny tyto kompetence (a kritéria).**

Takovým výsledkem může být např. produkt, pro jehož správně vytvořený tvar, rozměry, povrch, barvu a případné další vlastnosti (teplota, chuť, vláčnost, tvrdost apod.) je třeba ovládat několik kompetencí. Ty se nemusí hodnotit každá zvlášť, protože jejich splnění je zaručeno právě tím, že produkt splňuje kritéria hodnocení všech těchto kompetencí.

Stejně tak může jít např. o návrh technologického postupu, kde pro správné stanovení jeho jednotlivých operací, jejich posloupnosti, potřebných zařízení, nástrojů, materiálů apod. je třeba prokázat několik kompetencí. Ty se opět nemusí hodnotit každá zvlášť, protože jejich splnění je zaručeno právě tím, že správně navržený technologický postup zahrnuje doložitelné splnění požadavků těchto kompetencí. Obdobnou roli může mít komplexně pojatý a správně sestavený návrh rozpočtu, jednoduchého výrobku, počítačový program atd.

Vhodným doplňkem je **ústní obhajoba**. Ve způsobu ověření pak může být uvedeno např. „praktické předvedení včetně ústní obhajoby“

Pokud se podaří nalézt takovýto způsob zefektivnění ověřování, je možné jej popsat v pokynech pro realizaci zkoušky, které jsou v části B hodnoticího standardu. Vhodné může být také využití posledního řádku v tabulce příslušné kompetence uvedením, že stanovená kritéria lze ověřovat společně s ověřováním kompetence xyz.

Uchazečům může být uloženo přinést ke zkoušce určitý výrobek nebo jiný výstup, který vytvořili před zkouškou. Předmětem ověřování však nemůže být posouzení správnosti a kvality tohoto výstupu, ale jeho **obhajoba** uchazečem v souladu s kritérii hodnocení příslušných kompetencí hodnoticího standardu.

Písemné ověřování

Je-li u kritéria hodnoticího standardu uvedeno písemné ověřování, znamená to, že součástí písemného zadání, které autorizovaná osoba zadává uchazeči, mají být formulace úloh, výpočtů, popisů, testů apod., které má uchazeč písemně vyřešit, popsat nebo charakterizovat a které zaručí splnění příslušného kritéria.

- ❖ Při písemném ověřování se uchazeč na základě zadání vyjadřuje písemně. Hodnotí se správnost výsledků a obsahu tohoto písemného projevu ve vztahu k příslušným kritériím hodnocení. Do písemného ověřování nepatří písemné provedení skutečné profesní činnosti, protože to už je praktické předvedení.

K rozdílu mezi písemným ověřením a praktickým předvedením: Do kategorie písemného ověřování patří např. výpočet plochy zadaného umělého geometrického obrazce. Naopak do kategorie praktické předvedení patří např. návrh potřebného množství materiálu pro plovoucí podlahu do místnosti určitých rozměrů.

Testy

Zvláštní formou písemného ověřování jsou písemné testy s uzavřenými otázkami (dále jen testy), v nichž uchazeč písemně odpovídá na otázky výběrem odpovědi z několika nabízených možností.

Test není preferovaným způsobem ověřování a měl by být stanoven jako způsob ověřování jen v následujících případech:

- u profesních kvalifikací, které mají velmi rozsáhlé spektrum znalostí, které je nereálné anebo neúměrně drahé v potřebném rozsahu ověřovat formou praktického nebo ústního ověřování, dokonce ani formou písemných úloh
- test jako součást zkoušky má oporu v nějaké zákonné normě, podle níž zkouška dosud probíhala a která bude i nadále platná
- test jako součást příslušné zkoušky má již určitou tradici a je osvědčený.

Test až na výjimky (např. psychotesty, testy IQ) umožňuje **ověřit pouze znalosti**, resp. znalostní složku kompetencí. Pokud se tvůrci hodnoticího standardu rozhodnou zařadit test jako způsob ověřování, musí proto být splněná následující podmínka:

Test u zkoušky **nemůže být jediným způsobem ověřování příslušné profesní kvalifikace, tzn., že v rámci zkoušky musí být kombinován ještě s jiným způsobem ověřování.**

Testy se mohou stát součástí zkoušky podle jedné ze tří variant:

- 1) Test vytváří autorizovaná osoba na základě kritérií hodnocení a dalších pravidel stanovených v hodnoticím standardu. Obsah testu nepodléhá žádnému schválení, ale pokud se při kontrole zkoušky zjistí, že v testu nejsou dodržena pravidla, může to být důvod k odnětí autorizace.

V hodnoticím standardu je u příslušných kritérií uveden písemný test jako způsob ověřování.

- 2) Testy vytváří autorizovaná osoba a předkládá je s žádostí o autorizaci autorizujícímu orgánu. Obsah testu tak podléhá schválení autorizujícím orgánem.

V hodnoticím standardu je u příslušných kritérií uveden písemný test jako způsob ověřování a dále je třeba do pokynů pro realizaci zkoušky uvést, že „zájemce o autorizaci je povinen předložit, spolu se žádostí o autorizaci, soubor testových otázek“.

- 3) Testy jsou jednotné pro všechny autorizované osoby, čili jsou generovány z jednoho společného souboru otázek platného pro všechny autorizované osoby.

Tento soubor otázek není součástí hodnoticího standardu, jen je jako u předchozích variant v hodnoticím standardu u příslušných kritérií uveden písemný test jako způsob ověřování, a navíc musí být v pokynech pro realizaci zkoušky uvedeno (po dohodě s autorizujícím orgánem), že „součástí zkoušky jsou testy generované ze společného souboru testových otázek“ s odkazem, že tento soubor je spravován autorizujícím orgánem.

Pokud tvůrci standardů považují za účelné použití testů, měla by být aplikována varianta 1).

Pokud tvůrci standardů trvají na variantě 2) nebo 3), musí to být napřed projednáno managementem NSK a autorizujícím orgánem. V případě třetí varianty navíc musí dojít k dohodě s autorizujícím orgánem, že se stane správcem testů a bude je poskytovat autorizovaným osobám.

Test v žádném případě není součástí hodnoticího standardu. V hodnoticím standardu ale musí být dostatečně konkrétně naformulovaná kritéria hodnocení.

Vždycky, když se počítá s použitím testů u zkoušek (tedy pro všechny uvedené varianty), je třeba do pokynů pro realizaci zkoušky uvést obecná pravidla pro použití testů u zkoušek z profesních kvalifikací, které jsou uvedena v následujícím rámečku (tato pravidla zajistí splnění požadavku zákona č.179/2006 Sb., že uchazeč musí u zkoušky prokázat všechny kompetence, čili že náhodným výběrem otázek nebude žádná kompetence a žádné povinné kritérium vynecháno nebo nesplněno):

Pravidla pro aplikaci testů jako způsobu ověřování profesních kvalifikací

Soubor otázek pro testy stanovuje autorizovaná osoba podle požadavků hodnoticího standardu. Musí přitom splňovat následující pravidla:

A. Testy pro jednotlivé uchazeče musí být **generovány z dostatečně velkého souboru otázek**, aby bylo možné vytvářet dostatečné počty různých sestavených testů.

B. Při každé zkoušce **musí být ověřeny všechny kompetence kvalifikačního**

standardu. To znamená, že v případě, kdy se některé kompetence nebo kritéria ověřují pomocí testů, musí být splněny následující podmínky:

B1. Pro celkový soubor otázek, z něhož se generují jednotlivé testy:

Pro každé kritérium existuje několik otázek.

B2. Pro jednotlivé vygenerované testy:

Každý uchazeč má ve svém testu pro každé kritérium (u něhož je test způsobem ověření a v návaznosti na pokyn o tom, která kritéria je třeba u zkoušky splnit) **alespoň jednu otázku.**

B3. Pro úspěšné splnění požadavků testu:

Za úspěšné splnění testu se považuje xx % ¹⁾ správně zodpovězených otázek s tím, že pro každé kritérium musí být správně zodpovězeno alespoň 50 % otázek. ²⁾

¹⁾ Toto číslo určí pracovní skupina (expertní tým) a schválí sektorová rada, nesmí být nižší než 70 %.

²⁾ Tímto pravidlem se zajistí, že úspěšný bude uchazeč, který správně zodpoví většinu otázek a u něhož současně počet správných odpovědí u žádné kompetence neklesne pod 50 %. Prakticky to znamená, že každý by měl v testu dostat na každé kritérium alespoň dvě otázky. Teoreticky však může nastat situace, že s kritériem, u něhož se větší množství otázek obtížně připravuje nebo u něhož tvůrci standardu požadují stoprocentně správnou odpověď, bude spojena jediná otázka; má-li být uchazeč úspěšný, musí ji zodpovědět správně. Uvedených 50 % je minimum, které sektorová rada může zvýšit – buď pro všechny otázky, nebo pro vybrané.

Pravidla v tabulce je možné zkonkretizovat (např. místo „několik otázek“ v pravidlu B1 může být konkrétní číslo). Musí být ale přitom tato pravidla zachována.

Autorizovaná osoba také může použít test, aniž by byl v hodnoticím standardu explicitně uveden. Stačí, je-li v hodnoticím standardu uvedeno písemné ověření bez další specifikace a není-li v pokynech pro realizaci zkoušky uvedeno, že test je při ověřování nepřipustný. Musí ovšem dodržet výše uvedená pravidla. Proto je třeba výše uvedená pravidla o testech do pokynů pro realizaci zkoušky uvést i tehdy, když je v hodnoticím standardu uvedeno písemné ověření bez další specifikace.

Ústní ověřování

❖ Při ústním ověřování se uchazeč verbálně vyjadřuje k zadané otázce nebo tématu, nebo vysvětluje své postupy či obhazuje svá řešení. Hodnotí se správnost tohoto ústního projevu ve vztahu k příslušným kritériím hodnocení.

Do písemného ověřování nepatří simulace konkrétní profesní ústní komunikace.

Simulací konkrétní profesní ústní komunikace se rozumí např. scénka jednání se zákazníkem, pracovní telefonní rozhovor, instruktáž uživatele prodávaného produktu apod. – tyto činnosti patří do kategorie „praktické předvedení“.

Ústní ověřování se používá především **při ověřování znalostí**. Pro profesní kvalifikaci jsou však hlavní kompetence a nikoliv jen znalosti, a proto musí být ústní ověřování **jen doplňkovým způsobem ověřování vždy kombinovaným s jiným způsobem ověřování**.

Praktické a ústní ověřování může být spolu kombinováno – uchazeč např. provádí kontrolu a přitom popisuje, co v rámci této kontroly označuje za nesprávné, nebo provádí výběr z norem a zdůvodňuje, co vybírá a proč. Ústní určení příčiny nebo důsledků může být často součástí ústního doprovodu praktického předvedení.

Do ústního ověřování patří také ústní obhajoba určité práce. Do způsobu ověření se pak uvede „ústní obhajoba“. Do pokynů pro realizaci zkoušky se pak uvede, že *hodnocení ústní obhajoby probíhá v souladu s kritérii hodnocení*.

Ústní ověřování formou losování otázek

Ústní ověřování je možné nastavit formou losování otázek, kdy autorizovaná osoba připraví soubor otázek, z něhož uchazeč „losuje“. Losované otázky musí být v souladu s kritérii hodnocení.

Tento způsob ověřování je vhodný jen u profesních kvalifikací založených na širokém spektru znalostí, kde navíc z nějakého důvodu nelze nebo není vhodné aplikovat písemné ověřování.

Tento způsob ověřování má oproti „ad hoc“ pokládaným otázkám výhodu, že lépe umožňuje vytvářet komplexněji pojaté otázky (někdy jde spíše o témata než o jednotlivé otázky) zahrnující více kompetencí či kritérií, a tím zefektivňuje zkoušku.

Pravidla pro aplikaci ústního ověřování formou vylosovaných otázek

Soubor otázek pro ústní ověřování stanovuje autorizovaná osoba podle požadavků hodnoticího standardu. Musí přitom splňovat následující pravidla:

Při každé zkoušce **musí být ověřeny všechny kompetence kvalifikačního standardu**. To znamená, že v případě, kdy se některé kompetence nebo kritéria ověřují pomocí losovaných otázek, musí být splněny následující dvě podmínky:

A. Pro celkový soubor otázek:

Každé kritérium je zohledněno v několika otázkách.

B. Pro soubor vylosovaných otázek konkrétního uchazeče:

Každý uchazeč musí mít v souboru svých vylosovaných otázek zohledněno alespoň jednou každé kritérium (myslí se kritérium, u něhož jsou losované otázky způsobem ověření a v návaznosti na pokyn, která kritéria je třeba u zkoušky splnit).

Orámovaný text je třeba uvést do pokynů pro realizaci zkoušky v případě,

- že losované otázky jsou u některých kritérií uvedeny jako způsob ověřování
- že losované otázky sice nejsou u žádných kritérií uvedeny jako způsob ověřování, ale u některých kritérií je uvedeno pouze ústní ověřování, a je tedy možnost, že autorizovaná osoba použije losované otázky.

Autorizující orgán může požadovat, aby autorizovaná osoba spolu s žádostí o autorizaci předložila i souhlas sektorové rady nebo jí pověřeného experta se souborem otázek. V tomto případě, a pokud s tím souhlasí sektorová nebo jiná relevantní reprezentace zaměstnavatelů, je tento požadavek třeba uvést do pokynů pro realizaci zkoušky, tzn. uvést, že „uchazeč o autorizaci je povinen předložit, spolu se žádostí o autorizaci, soubor otázek pro ústní ověřování kritérií“.

Tvůrci hodnoticího standardu mohou výjimečně (po dohodě s autorizujícím orgánem) rozhodnout, že soubor otázek musí být jednotný pro všechny autorizované osoby. Tento soubor otázek není součástí hodnoticího standardu, ale v pokynech pro realizaci zkoušky bude uvedeno (po dohodě s autorizujícím orgánem), že soubor otázek (témat) pro ústní ověřování je jednotný a je spravován autorizujícím orgánem.

Obecné pravidlo pro stanovení způsobu ověřování

- ❖ Mezi způsoby ověřování je upřednostňováno praktické ověřování. Pokud praktické ověřování není možné nebo vhodné, doporučuje se stanovovat přednostně písemné ověřování před ústním.

3.2.4 Organizační a metodické pokyny (část B hodnoticího standardu)

Tyto pokyny doplňují kritéria a způsoby jejich ověření o další potřebné údaje včetně požadavků na autorizované osoby. Šablona hodnoticího standardu, která je přílohou této metodiky, obsahuje mj. textové pasáže, které musí být v tomto znění na příslušném místě hodnoticího standardu přímo uvedené.

Pokyny k realizaci zkoušky

- ❖ Pokyny k realizaci zkoušky obsahují pokyny týkající se organizace a průběhu zkoušky, včetně případných požadavků na uchazeče. Mohou zde být uvedena i doporučení pro realizaci zkoušky.

Pro pokyny k realizaci zkoušky platí následující:

- Na začátku se uvede povinný požadavek (viz šablona):
*„Autorizovaná osoba informuje, které doklady musí uchazeč předložit, aby zkouška proběhla v souladu s platnými právními předpisy.
Před zahájením vlastního ověřování musí být uchazeč seznámen s pracovištěm a s požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a požární ochrany (PO).“*
- Doporučuje se zde uvést, na co se při ověřování zaměřit, kterými obsahovými prvky se zabývat. Je zde možné konkretizovat, jaké činnosti budou ověřovány, jaké aspekty budou sledovány při výkonu činností a při nakládání s materiálem apod.
- Mohou být uvedeny například typy úloh, případně návody, jak sestavit úkol, jak ho hodnotit, na jaké skutečnosti se při hodnocení zaměřit, zda je pro určitá kritéria důležitý proces nebo výsledek apod.
- Také zde mohou být stanoveny některé zpřesňující parametry kritérií, které jsou společné pro více kritérií či kompetencí s uvedením těchto kritérií či kompetencí.

V návaznosti na pokyny v předchozí kapitole o způsobech ověřování je zde (tedy v části Pokyny k realizaci zkoušky) třeba uvést další pokyny:

- Je-li reálná možnost sestavit ověřování kritérií hodnocení z více kompetencí do jednoho procesu (tedy sestavit z ověřovaných činností jeden proces, komplexní úlohu, projekt), který vede k určitému výsledku, k němuž jsou potřebné všechny tyto kompetence a kritéria, mohou se zde uvést k tomu nápomocné pokyny a návody.
- Pro testy jako způsob ověřování se zde uvedou pravidla pro jejich aplikaci.
- Pokud se tvůrci hodnoticího standardu rozhodnou, že test musí být jednotný, tedy že musí být generován z jednoho společného souboru otázek, tak v pokynech pro realizaci zkoušky se uvede (po dohodě s autorizujícím orgánem), že součástí zkoušky jsou testy generované ze společného souboru testových otázek s odkazem, že tento soubor je spravován autorizujícím orgánem.
- Pro losované otázky jako způsob ověřování se zde uvedou pravidla pro jejich aplikaci.

- Uvedou se zde případné pokyny týkající se zveřejnění témat ústních nebo testových otázek.

Další pokyny

- Také se zde uvede, zda je či není vyžadována zdravotní způsobilost (pokud ano, bude to pro uchazeče znamenat, že při zkoušce musí předložit potvrzení lékaře, že může absolvovat zkoušku z příslušné profesní kvalifikace) nebo příslušný zdravotní průkaz či jiný doklad.
- Mohou zde být stanoveny vstupní kvalifikační požadavky ke zkoušce – např. nutnost předložení osvědčení o jiné profesní kvalifikaci, řidičský průkaz, případně doklad o absolvování určitého oboru vzdělání nebo jiný nezbytný kvalifikační certifikát či doklad. Např. *„Podmínkou pro připuštění ke zkoušce je předložení osvědčení o profesní kvalifikaci montér výtahů.“*

Důležité upozornění: Stanovování určitého počátečního vzdělání nebo jinak stanovené kvalifikace jako podmínky pro připuštění ke zkoušce je možné jen ve výjimečných případech, kdy znalosti nebo kompetence z předchozí kvalifikace jsou skutečně nezbytné buď pro složení zkoušky, nebo pro reálné profesní vykonávání činností dané profesní kvalifikace, a přitom tyto znalosti nebo kompetence nelze ověřovat v rámci zkoušky dané profesní kvalifikace, resp. by to bylo neúměrně časově nebo finančně náročné.

V případě, že u některé kompetence je umožněna volitelnost kritérií, je třeba v pokynech pro realizaci zkoušky uvést následující pokyn:

U kompetencí, které dle tohoto hodnoticího standardu při ověřování umožňují více kombinací splnění kritérií, protože není nutné splnit všechna kritéria, nebo ověření v provozním či simulovaném prostředí, autorizovaná osoba sdělí a nejpozději spolu s pozvánkou zašle uchazeči výčet kritérií, která lze s ohledem na technické a technologické podmínky autorizované osoby ověřovat, informaci, zda zkouška proběhne v provozním či simulovaném prostředí, a dále jaké aspekty budou sledovány při výkonu činností a při nakládání s materiálem. Z variant, které umožňuje jak tento hodnoticí standard, tak podmínky autorizované osoby si uchazeč zvolí tu, která nejvíce odpovídá jeho potřebám a zkušenostem. O zvolených variantách uchazeč informuje autorizovanou osobu, a to nejpozději v termínu, který uvede autorizovaná osoba v pozvánce.

Výsledné hodnocení

- ❖ Odstavec Výsledné hodnocení popisuje proces hodnocení z procedurálního hlediska, tzn. za jakých podmínek je zkoušený ohodnocen, že u zkoušky vyhověl.

Pokyny jsou formulovány jednotně (viz šablona): „*Zkoušející hodnotí uchazeče zvlášť pro každou kompetenci a kritérium a výsledek zapisuje do záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Výsledné hodnocení pro danou kompetenci musí znít „splnil“ nebo „nesplnil“ v závislosti na stanovení závaznosti, resp. nezávaznosti jednotlivých kritérií u každé kompetence. Výsledné hodnocení zkoušky zní buď „vyhověl“, pokud uchazeč splnil pro všechny kompetence, nebo „nevyhověl“, pokud uchazeč některou kompetenci nesplnil. Při hodnocení „nevyhověl“ uvádí zkoušející vždy zdůvodnění, které uchazeč svým podpisem bere na vědomí.“*

Počet zkoušejících

Zkoušet uchazeče o profesní kvalifikaci mohou autorizované osoby (jde-li o osoby samostatně výdělečně činné) nebo jejich autorizovaní zástupci (zaměstnanci nebo jiní pracovníci, kteří jsou s autorizovanou osobou ve smluvním vztahu).

- ❖ Odstavec Počet zkoušejících stanovuje, zda zkouška má probíhat před jednou autorizovanou osobou, resp. autorizovaným zástupcem, nebo před vícečlennou komisí (max. tříčlennou).

V prvním případě se uvede: „*Zkouška probíhá před jednou autorizovanou osobou; zkoušejícím je jedna autorizovaná fyzická osoba anebo jeden autorizovaný zástupce autorizované osoby.*“

Ve druhém případě se uvede: „*Zkouška probíhá před zkušební komisí složenou ze ... členů, kteří jsou autorizovanými fyzickými osobami s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci nebo autorizovanými zástupci autorizované osoby s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci.*“

V některých případech může být žádoucí, aby se zkoušky zúčastnil ještě další odborník, který není členem zkušební komise (ani tudíž nemůže zasahovat do vlastního průběhu zkoušky ani provádět hodnocení výkonu uchazeče).

Toto se uvede takto: „*Při zkoušce musí být přítomen také....,*“ přičemž mohou být uvedeny další podmínky, např.:

„*Při zkoušce musí být přítomen také veterinární lékař, pokud autorizovaná osoba nebo autorizovaný zástupce nemá vysokoškolské veterinární vzdělání. Přítomný veterinární lékař musí mít alespoň 5 let prokazatelné praxe v léčení koní a rentgenologii končetin koní.*“

Požadavky na odbornou způsobilost autorizovaných osob

- ❖ Požadavky na odbornou způsobilost autorizovaných osob obsahují všechny varianty odborné způsobilosti garantující, že zkoušející skutečně

problematiku dané profesní kvalifikace ovládá a je schopen ji v plném rozsahu objektivně ověřovat.

Je třeba stanovit, jakou kvalifikaci má mít autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce, čili osoba oprávněná zkoušet podle daného hodnoticího standardu. Je žádoucí, aby vždy bylo možných několik variant. Kromě požadavků odborných jsou zde stanovovány i požadavky obecnější povahy. Lze stanovit i požadavky na určitý certifikát či jiný doklad vyplývající ze závazných předpisů. Také je třeba uvést, jak má žadatel o autorizaci splnění požadavků prokázat.

Ke stanovení požadavků na odbornou způsobilost nelze přistupovat formálně a je třeba promyslet všechny varianty garantující, že zkoušející skutečně problematiku dané profesní kvalifikace ovládá.

Co se týká požadavků na vzdělání, měly by akceptovat nejrozumnější varianty, tzn. že by měly zahrnovat kombinace všech akceptovatelných kategorií, stupňů i zaměření vzdělání, včetně možností nahrazení vzdělání dostatečnou praxí.

Je třeba zvážit i variantu, kdy potřebnou odbornou způsobilostí autorizované osoby (autorizovaného zástupce) může být profesní kvalifikace podle zpracovávaného standardu, případně další profesní kvalifikace, většinou v kombinaci s dalšími požadavky (např. na určitou praxi, na určitý stupeň vzdělání apod.).

Zájemce o autorizaci pak musí splňovat alespoň jednu z uvedených variant.

Také musí být zajištěno splnění zákonné podmínky minimálně pěti let odborné praxe. V působnosti autorizujícího orgánu MPO je tato podmínka rozšířena o podmínku, že z toho musí být minimálně jeden rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o udělení autorizace. Toto rozšíření podmínky je možné a doporučené využívat i v oblasti působnosti jiných autorizujících orgánů.

Následující příklady jsou jen příklady možných variant a kombinací s tím, že může existovat mnoho dalších variant a kombinací; u každé profesní kvalifikace je proto třeba individuálně posoudit skutečně žádoucí odborné předpoklady vzhledem k obsahu a povaze dané profesní kvalifikace.

Příklady možných variant a kombinací (*kurzívou jsou vlastní příklady, normálním písmem je povinný text*):

- a) *Střední vzdělání s výučním listem v oboru vzdělání zaměřeném na a alespoň 5 let odborné praxe v řídicích pozicích v oblasti výroby ¹⁾*, z toho minimálně jeden rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o udělení autorizace.
- b) *Střední vzdělání s výučním listem v oboru vzdělání zaměřeném na a střední vzdělání s maturitní zkouškou ²⁾*, a alespoň 5 let odborné praxe v řídicích pozicích v oblasti výroby nebo ve funkci učitele praktického

vyučování nebo odborného výcviku v oblasti, z toho minimálně jeden rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o udělení autorizace.

- c) *Střední vzdělání s maturitní zkouškou a alespoň 5 let odborné praxe v řídicích pozicích v oblasti výroby nebo ve funkci učitele praktického vyučování nebo odborného výcviku v oblasti, z toho minimálně jeden rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o udělení autorizace.*
- d) *Vyšší odborné vzdělání v oblasti a alespoň 5 let odborné praxe v řídicích pozicích v oblasti výroby nebo ve funkci učitele praktického vyučování nebo odborného výcviku v oblasti, z toho minimálně jeden rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o udělení autorizace.*
- e) *Vysokoškolské vzdělání se zaměřením na a alespoň 5 let odborné praxe v řídicích pozicích v oblasti výroby ³⁾, nebo ve funkci učitele odborných předmětů v oblasti, z toho minimálně jeden rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o udělení autorizace.*
- f) *Profesní kvalifikace⁴⁾ + střední vzdělání s maturitní zkouškou ⁵⁾ a alespoň 5 let odborné praxe v řídicích pozicích v oblasti výroby, z toho minimálně jeden rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o udělení autorizace.⁶⁾*

¹⁾ Také např. v pozici dílenského mistra, v řídicích pozicích v oblasti obchodních provozů, v pozici stavbyvedoucího, v pozici zedníka, v pozici manažera prodeje, v pozici vedoucího servisu, v pozici technologa, v pozici makléře, v pozici daňového poradce. Také může být uvedeno více pozic jako možných variant. Vždy záleží na zvážení, jaké odborné zaměření absolvované praxe a jaký charakter práce (řídicí/odborný) je vhodnou průpravou pro člověka, který má objektivně posoudit, zda uchazeč o PK prokazuje žádoucí kompetence.

²⁾ Může být bez oborové specifikace jako požadavek na stupeň vzdělání, ale také může být specifikováno (např. v oboru vzdělání zaměřeném na pozemní stavitelství, nebo ve skupině oborů Strojírenství, nebo chemického zaměření). Pokud je v požadavcích na odbornou způsobilost uvedena řídicí pozice, je třeba ji blíže specifikovat.

³⁾ Požadavek na stupeň vzdělání může být nahrazen požadavkem na delší praxi (např. místo *Vysokoškolské vzdělání se zaměřením na a alespoň 5 let odborné praxe v řídicích pozicích v oblasti výroby* může být např. *Střední vzdělání s maturitní zkouškou a alespoň 15 let odborné praxe v řídicích pozicích v oblasti výroby*).

⁴⁾ Kromě odůvodněných případů by zde vždy měla být uvedena „*profesní kvalifikace podle tohoto standardu*“ (konkrétní název se doplní až po schválení PK při vkládání do informačního systému). Kromě toho zde také jako další varianta může být uvedena některá již schválená PK, nebo více PK oddělených

slovem „nebo“ (čili stačí jedna z nich), nebo více PK oddělených znaménkem „+“ (čili musí být všechny).

5) Uvedení PK jako možné kvalifikace nemusí být nutně v kombinaci se splněním požadavku na minimálně střední vzdělání s maturitní zkouškou, ten může být nahrazen dlouholetou praxí v oblasti řízení nebo praxí ve vedení vlastní firmy.

6) Podmínka jednoho roku odborné praxe během posledních dvou let je minimálním požadavkem. V odůvodněných případech může být zpřísněn.

Pod těmito variantami se uvedou ještě další požadavky společné pro všechny profesní kvalifikace, a to následovně (viz šablona v příloze):

„Další požadavky:

- *Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, která nemá odbornou kvalifikaci pedagogického pracovníka podle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nebo praxi v oblasti vzdělávání dospělých (do níž se počítá i praxe z oblasti zkoušení), musí být absolventem přípravy zaměřené zejména na praktickou aplikaci části první, hlavy III a IV zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání), a přípravy zaměřené na vzdělávání a hodnocení dospělých s důrazem na psychologické aspekty zkoušení dospělých v rozsahu minimálně 12 hodin.*
- *Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby musí být schopna organizačně zajistit zkušební proces včetně vyhodnocení na PC, vydání jednotného osvědčení (stačí doložit čestným prohlášením).*

Žadatel o udělení autorizace prokazuje splnění požadavků na odbornou způsobilost předložením dokladu nebo souboru dokladů o získání odborné způsobilosti autorizujícím orgánu nebo jiným postupem stanoveným autorizujícím orgánem.

Důležité upozornění: Požadavkem na odbornou způsobilost autorizované osoby nemůže být členství v určité asociaci, svazu, sdružení, komoře apod. nebo vyjádření určité asociace, svazu, sdružení, komory apod.

Nezbytné materiální a technické předpoklady pro provádění zkoušky

❖ Požadavky na nezbytné materiální a technické předpoklady pro provádění zkoušky obsahují veškeré materiálně-technické, prostorové a další vybavení potřebné k tomu, aby u zkoušky mohla být objektivně ověřena všechna

kritéria hodnocení a splněny všechny požadavky stanovené v hodnoticím standardu.

Je třeba uvést seznam vybavení potřebného k výkonu zkoušky. Např. požadavky na zařízení prostor, v nichž se bude zkouška konat, požadavky na pomůcky, normy, receptury, nástroje a přístroje, tedy veškeré potřeby nezbytné k ověření stanovených kompetencí.

Důležitá je **jednoznačnost stanoveného vybavení**, která zajistí, že pod názvem určitého zařízení nebo jiného materiálně-technického prostředku nebude možné subjektivně chápat významně rozdílná konkrétní zařízení nebo prostředky, které se projeví i ve významnějším rozdílu v nárocích na uchazeče.

Požadavek tedy nemá znít např. „~~Nůžky na plech~~“, ale např. „Pákové nůžky na plech s délkou nože nejméně 200 mm“. Ovšem také zde nemůže být specifikace konkrétního typu jako např. „~~Pákové nůžky na plech zn. PROMA HS 6~~“. Stejně tak u požadavků na PC vybavení není možné uvádět konkrétní operační systémy nebo konkrétní software (např. konkrétní účetní programy).

Požadavky na jednotlivé komponenty materiálně-technického vybavení by měly vymezovat **ohraničený prostor, do něhož se konkrétní autorizované osoby musí „strefit“ svým vybavením**. Podle druhu požadavků může být toto ohraničení provedeno např. následujícími způsoby:

Nastavením číselných parametrů, např.:

- *elektrický prodlužovací kabel 230 V délky alespoň 25 m*
- *diamantová vodní pila s průměrem alespoň 300 mm*
- *sloupová vrtačka s max. vrtaným průměrem alespoň 20 mm, s rozměry stolu alespoň 300x300 mm*
- *pákové nůžky na plech s délkou nože alespoň 200 mm*
- *svinovací pásmo délky alespoň 20 m*

(neměly by být používány parametry rychle překonávané technickým vývojem)

Parametrizací formou jednoznačných odborných pojmů v názvu vybavení, např.:

- *laserová vodováha se stativem*
- *mísící zařízení na přípravu stavebních lepidel*
- *kominická štětka*
- *průmyslový šicí stroj se stehem vázaným*
- *masérská židle nebo klekačka*
- *masérský stůl pevný nebo výškově stavitelný*

Popisem celého pracoviště pomocí jednoznačně vykládaných odborných pojmů např.:

- *provoz vybavený chemickým čisticím strojem na bázi PER (perchloretylén) se záchytem koncentrovaných par PER nebo chemickým čisticím strojem na bázi KWL; současně musí být provoz vybaven technologií pro mokré čištění, tj. pracím a sušicím strojem včetně potřebných pracích prostředků pro mokré čištění podle pokynů k tomuto stroji od výrobce*

Uvedením normy nebo předpisu, který definuje zpravidla určitý komplex vybavení, např.

- ...podle normy ČSN....
- ...podle prováděcího předpisu Elektrotechnického svazu českého

Příklad z profesní kvalifikace Elektromontér fotovoltaických systémů

Pro řádný výkon zkoušky musí mít autorizovaná osoba k dispozici dále uvedené vybavení:

- *české technické normy z oblasti elektrotechniky a FVS;*
- *technickou dokumentaci, montážní výkresy, schémata, technologické postupy, katalogy součástek, elektrotechnické tabulky; předpisy bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP);*
- *prostředky osobních ochranných pracovních pomůcek (OOPP);*
- *nářadí a měřicí přístroje; sada elektro šroubováků od 2 mm do 10 mm (ploché, křížové), odizolovací kleště, elektrikářský nůž, odpláštěvač kabelů, kombinačky, ploché kleště, očkové kleště, kleště na lisování dutinek, dutinky a očka, montážní sada na lisování konektoru, FV konektory (krepovací/stripovací kleště), sada imbusových klíčů od 4 mm do 14 mm, nástavce na gola sadu, sada stranových a očkových klíčů od 6 mm do 24 mm, gola sada, universální měřicí přístroj pro měření elektrických veličin,*
- *prostory pro ověřování kritérií formou praktického předvedení; funkční polygon s fotovoltaickým systémem,*
- *části a díly FVS, montážní materiál a mechanismy potřebné pro ověřování kritérií formou praktického předvedení – FV panely, střídač, rozvaděč a jeho vybavení (přepěťové ochrany, jističe, pojistky), kabely pro FV instalace, profilové listy sloužící k podepření panelu, středové a krajní příchytky, střešní hák, komunikační karta do střídače (měniče), kabel pro komunikaci – eventuálně bezdrátová komunikační karta, notebook.*

Pod výčtem materiálně-technického vybavení bude uvedeno:

K žádosti o udělení autorizace žadatel přiloží seznam svého materiálně-technického vybavení umožňující srovnání s požadavky uvedenými v hodnoticím standardu pro účely zkoušky. Pokud žadatel bude při zkouškách využívat materiálně-technické vybavení jiného subjektu, přiloží k žádosti o udělení nebo prodloužení platnosti autorizace smlouvu (popřípadě smlouvy) umožňující jeho užívání nejméně po dobu 5 let ode dne podání žádosti o udělení nebo prodloužení platnosti autorizace.

Podmínku pětileté doby platnosti smlouvy lze vypustit, pokud na tom příslušná sektorová rada, pracovní skupina nebo expertní tým bude trvat a bude to v hodnoticím standardu uvedeno.

V případě, že u některé kompetence je umožněna volitelnost kritérií, je zde třeba uvést následující pokyn:

Materiálně-technické vybavení autorizované osoby musí umožňovat ověření všech kompetencí, tedy umožnit vždy alespoň jednu z přípustných kombinací kritérií každé kompetence.

Doba přípravy na zkoušku a doba pro vykonání zkoušky

Doba přípravy na zkoušku

- ❖ Doba přípravy na zkoušku zahrnuje odhad součtu časů, které by uchazeč měl mít na přípravu pro všechny úkoly vyplývající z hodnoticího standardu.

Jde především o přípravu na ověřování, které probíhá ústně, zatímco praktická předvedení zpravidla probíhají ihned po zadání, stejně tak písemné testy a úlohy.

Tento celkový čas se stanovuje (většinou v minutách – např. 20–30 minut, výjimečně při delších časech na přípravu v hodinách (např. 1–1,5 hodiny), a to jako rozmezí oscilující kolem optimální doby o cca 20–40 % nahoru i dolů.

Ve standardu bude doba přípravy na zkoušku uvedena následovně:

„Celková doba přípravy na zkoušku (včetně časů, kdy se uchazeč připravuje během zkoušky) je od... do ... minut. Do doby přípravy na zkoušku se nezapočítává doba na seznámení uchazeče s pracovištěm a s požadavky BOZP a PO.“

Doba pro vykonání zkoušky

- ❖ Doba pro vykonání zkoušky zahrnuje celkovou čistou dobu zkoušení vyplývající z hodnoticího standardu.

Doba pro vykonání zkoušky vychází z kvalifikovaného odhadu časů potřebných k ověření jednotlivých kompetencí, resp. kritérií, se zohledněním pokynů k realizaci zkoušky (např. možnost ověřovat více kompetencí v rámci jedné

komplexní úlohy nebo v rámci testu) a kvalifikovaně odhadnout dobu jejich ověřování.

Výsledná doba pro vykonání zkoušky se stanoví jako rozmezí oscilující kolem součtu těchto časů o cca 15–30 % a uvede se v hodinách.

Ve standardu bude doba pro vykonání zkoušky uvedena následovně:

„Celková doba trvání vlastní zkoušky (bez času na přestávky a na přípravu) je od ... do ... hodin (hodinou se rozumí 60 minut). Zkouška může být rozložena do více dnů.“

Autorizující orgán

Uvede se název autorizujícího orgánu.

Vazby na povolání

Profesní kvalifikace je vždy způsobilostí vykonávat část určitého povolání, výjimečně i celé povolání.

V případě povolání nečleněného do typových pozic zde bude uveden název tohoto povolání podle NSP.

V případě povolání s typovými pozicemi zde bude opět uveden název tohoto povolání, za ním v závorce text *„skupina pracovních činností“* a dále název příslušné typové pozice podle NSP (viz šablona v příloze). Pod tím bude uveden odkaz na příslušné místo do NSP.

Informace o zpracovateli hodnotícího standardu

Na konci hodnotícího standardu je uvedená informace o jeho zpracovateli – zde bude uvedena formulace:

Hodnotící standard připravila Sektorová rada ...(příp. Expertní tým...), ustavená a licencovaná pro tuto činnost Hospodářskou komorou České republiky a Svazem průmyslu České republiky (příp. Agrární komorou České republiky).

Dále budou uvedeny subjekty, které se na tvorbě standardu podílely, nejprve ty, které se podílely nejvíc.

4. PRAVIDLA PRO ÚPLNÉ PROFESNÍ KVALIFIKACE

4.1 Cesta ke stupni vzdělání podle zákona č. 179/2006 Sb.

Díky provázanosti školského zákona se zákonem č. 179/2006 Sb. lze cestou získání určité přesně stanovené skladby profesních kvalifikací splnit podmínky pro připuštění k závěrečné nebo maturitní zkoušce v jim odpovídajícím oboru vzdělání.

Tato cesta je možná pouze v případě těch oborů vzdělání, k nimž takováto obsahově ekvivalentní skladba profesních kvalifikací existuje, což je uvedeno na webu Národní soustavy kvalifikací.

Každý držitel stanovené skladby profesních kvalifikací, který závěrečnou nebo maturitní zkoušku z příslušného oboru vzdělání úspěšně složí, získá úplnou profesní kvalifikaci, která má stejnou hodnotu jako vzdělání absolventa tohoto oboru počátečního vzdělávání. Současně získá i odpovídající stupeň vzdělání.

Pravidla pro stanovení potřebných kombinací profesních kvalifikací jsou předmětem dalších kapitol.

4.2 Kvalifikační standardy úplných profesních kvalifikací

Úplná profesní kvalifikace je podle zákona č. 179/2006 Sb. „odborná způsobilost fyzické osoby vykonávat řádně všechny pracovní činnosti v určitém povolání.“

Může jít jak o povolání, které se člení na TP, tak o povolání, které nemá žádné TP (vznikne-li ve druhém případě k tomuto povolání i PK, je potom ÚPK obsahově ekvivalentní s touto PK).

Vzhledem k tomu, že v každém povolání existuje určitý kariérový postup, je třeba tuto definici chápat tak, že úplná profesní kvalifikace umožňuje okamžitě začít vykonávat všechny činnosti v základním rozsahu daného povolání a současně zahrnuje základy pro další profesní rozvoj.

❖ Úplná profesní kvalifikace je způsobilostí vykonávat určité povolání z NSP v jeho základním rozsahu a současně zahrnuje základy, které umožní osvojit si i nejnáročnější činnosti z povolání.

Kvalifikační standard úplné profesní kvalifikace obsahuje všechny k tomu potřebné kompetence. Na rozdíl od kvalifikačního standardu profesní kvalifikace je zde explicitně uveden i soubor relevantních obecných kompetencí a jejich úrovně – provede se podle NSP.

❖ Pro každou ÚPK se tvoří kvalifikační standard (KS), který je svými kompetencemi ekvivalentní s příslušným povoláním.

KS ÚPK tak vzniká nezávisle na obsahu PK, východiskem pro něj jsou kompetence příslušného povolání (resp. kompetence jeho TP) stanovené v NSP.

U jednotlivých kompetencí je třeba s využitím popisů jednotlivých kvalifikačních úrovní (příloha č. 2) posoudit jejich kvalifikační úroveň.

4.3 Skládání profesních kvalifikací do úplných profesních kvalifikací a stanovení podmínek pro získání stupně vzdělání

Aby bylo možné realizovat cestu k úplné profesní kvalifikaci a ke stupni vzdělání charakterizovanou v kapitole 4.1, musí být pro každou ÚPK definováno, jaké PK jsou k tomu třeba.

Skládání profesních kvalifikací do úplných profesních kvalifikací

Stanovení kombinace PK pro danou ÚPK se provádí až po vytvoření standardů PK i ÚPK, které jsou vytvářeny nezávisle na sobě.

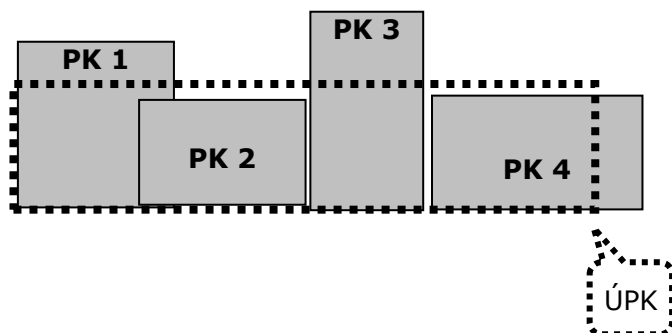
Pro definování kombinace PK pro danou ÚPK platí následující pravidlo:

❖ Výsledný soubor kompetencí jednotlivých PK v sobě musí zahrnovat kompetence ekvivalentní se souborem kompetencí KS ÚPK.

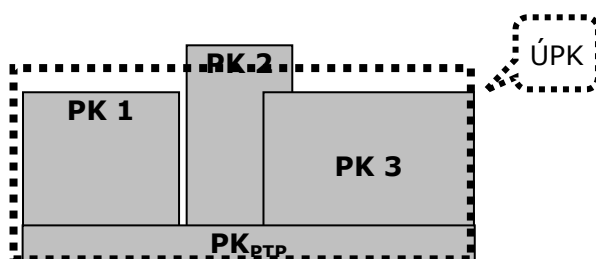
Tento výsledný soubor kompetencí jednotlivých PK nemusí být přímo totožný s kompetencemi v KS ÚPK, a to hlavně z následujících důvodů:

- Některé kompetence ÚPK mohou být obecněji formulované než kompetence PK (*např. v ÚPK může být kompetence „Opravy a ošetřování podlah“ a v jedné PK např. „Opravy a ošetřování plovoucích podlah“, ve druhé PK např. „Opravy a ošetřování dřevěných podlah“ apod.*).
- PK mohou obsahovat kompetence představující jejich úzká specifika, která nejsou požadována pro příslušné povolání a nejsou tedy ani součástí KS ÚPK (*např. výpočet spotřeby surovin pro výrobu konzerv je důležitý pro PK Výroba konzerv, ale nikoliv pro ÚPK Řezník-uzenář, přestože PK Výroba konzerv patří mezi PK potřebné pro získání ÚPK Řezník-uzenář*).
- ÚPK mohou obsahovat některé obecnější odborné kompetence širšího odborného základu umožňující kariérový rozvoj v příslušném povolání, tedy budoucí postupné osvojení i nejnáročnějších činností z povolání.

Obsahové překrývání ÚPK s příslušnými PK může vypadat např. takto:

V případě kombinace s PK_{RTP} je možná např. následující podoba sestavy PK pro ÚPK:

Na základě těchto pravidel se stanoví vzorec pro složení ÚPK z PK. Jsou přitom možné různé varianty (podrobně viz příloha č. 4):

A) PK ve vztahu k ÚPK jsou tzv. **integrované – kombinace skládající**

Vzorec pro složení ÚPK z PK má pak podobu např.: $ÚPK = PK1 + PK2 + PK3 + \dots$

U PK, kterým se vypravuje titulní list (pro autorizující orgán MPO) se uvede, že

PK je součástí ÚPK.

Jde o nejčastější variantu.

B) PK ve vztahu k ÚPK jsou tzv. **integrované – kombinace profilující**

V těchto případech tvoří jednotlivé PK různá zaměření ÚPK a každá jednotlivá PK stačí ke složení ÚPK, protože i v praxi mají pracovníci vykonávající příslušné povolání vždy jedno z těchto zaměření.

Vzorec pro složení ÚPK z PK má pak podobu $ÚPK = PK1$ nebo $PK2$ nebo $PK3$ nebo....

U PK, kterým se vypravuje titulní list (pro autorizující orgán MPO), se uvádí, že

PK je jedním ze zaměření ÚPK.

Jde o méně častou variantu.

C) ÚPK se nečlení do PK, která je způsobilostí vykonávat celé povolání (viz příloha č. 3).

Jde o zvláštní případ **integrované** PK, která je **ekvivalentní** s ÚPK.

Vzorec pro složení ÚPK z PK má pak podobu $\text{ÚPK} = \text{PK1}$.

U PK, kterým se vypravuje titulní list (pro autorizující orgán MPO), se uvádí, že

PK je ekvivalentní s ÚPK.

Jde o méně častou variantu.

Pokud se předkládá návrh PK, která se týká povolání, k němuž ještě není kompletní výčet PK, PK se předloží do schvalovacího procesu, aniž má definován vztah PK k ÚPK a vzorec pro složení ÚPK z PK (počká se, až budou zpracovány návrhy i ostatních PK).

U PK, kterým se vypravuje titulní list (pro autorizující orgán MPO), se uvádí, že **PK zatím nemá definovaný vztah k ÚPK.**

Také mohou nastat případy, kdy neexistuje kombinace PK, jejichž výsledný soubor kompetencí by zahrnoval kompetence ekvivalentní se souborem kompetencí KS ÚPK. V tomto případě nelze ÚPK cestou podle zákona č. 179/2006 Sb. získat.

Stanovení podmínek pro získání stupně vzdělání

V návaznosti na stanovený vzorec pro složení ÚPK z PK se ještě stanoví vzorec pro skladbu profesních kvalifikací potřebnou k připuštění k závěrečné, příp. maturitní zkoušce z příslušného oboru vzdělání.

Podle toho, jestli je obor vzdělání přímo ekvivalentní konkrétní úplné profesní kvalifikaci anebo jestli směřuje k více úplným profesním kvalifikacím, mohou nastat různé varianty, které je vždy třeba promyslet z hlediska skutečného vztahu mezi rámcovými vzdělávacími programy (RVP) a ÚPK:

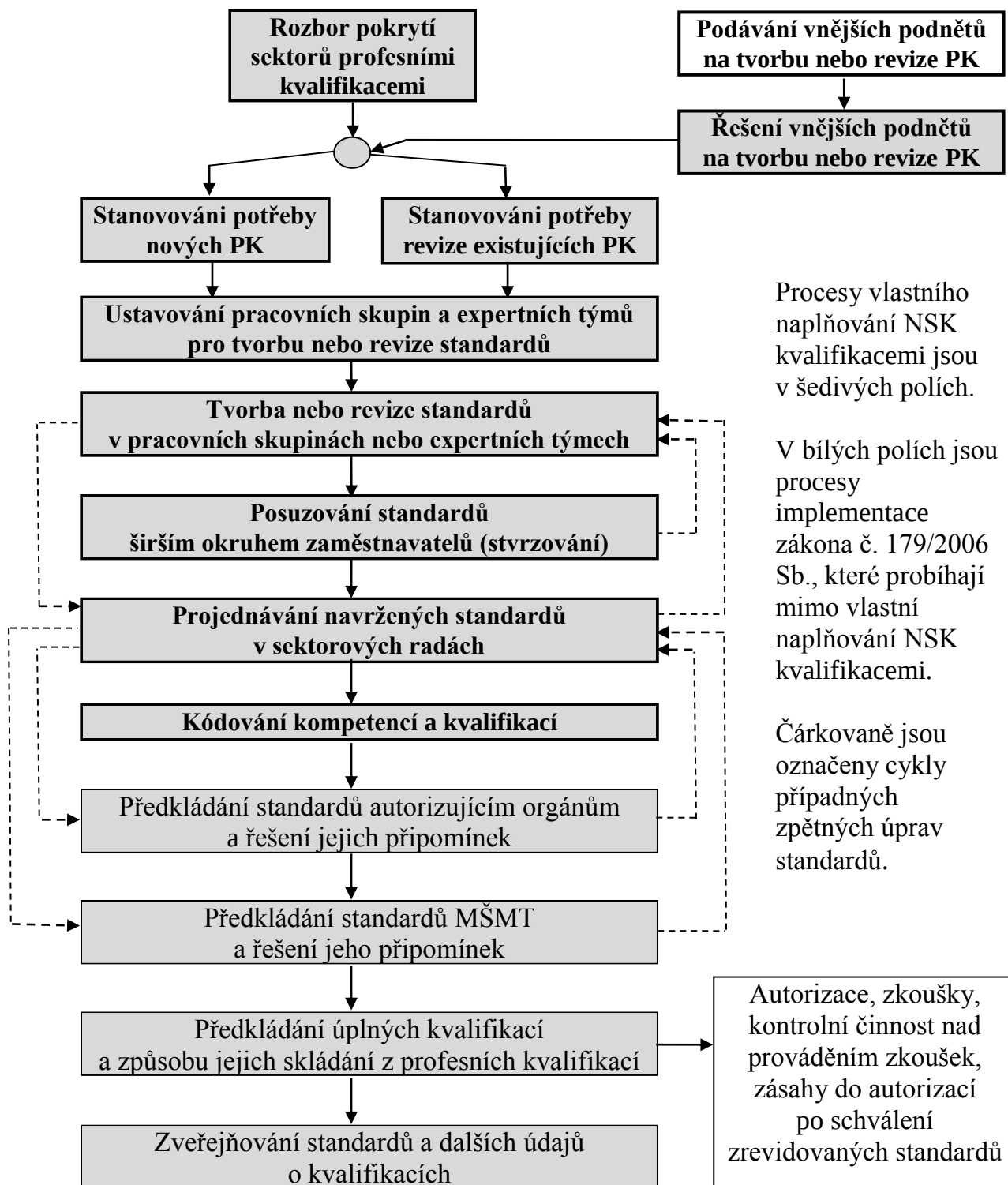
a) Pokud RVP oboru vzdělání směřuje pouze k jedné ÚPK, je skladba PK pro připuštění k závěrečné, resp. maturitní zkoušce z příslušného oboru vzdělání totožná se vzorcem pro složení ÚPK z PK, tzn. např. $\text{PK1} + \text{PK2} + \text{PK3}$.

- b) Pokud RVP směřuje k více ÚPK (např. kuchař-číšník), je skladba PK pro připuštění k závěrečné, resp. maturitní zkoušce z příslušného oboru vzdělání
- buď „součtem“ všech ÚPK, tzn., že se použijí vzorce pro jednotlivé ÚPK oddělené znaménkem „plus“, tzn. např. (PK1 + PK2 + PK3) + (PK4 nebo PK5),
 - nebo je totožná se vzorcem jedné vybrané ÚPK, tzn. že se použijí vzorce pro jednotlivé ÚPK oddělené znaménkem „nebo“ (PK1 + PK2 + PK3) nebo (PK4 + PK5) nebo (PK6 nebo PK7),
 - nebo jinou kombinací úplných profesních kvalifikací.

Pro každou profesní kvalifikaci je také třeba uvést ve smyslu přílohy č. 4 typ jejího vztahu k úplné profesní kvalifikaci a tyto typy zaznamenat do tabulky na konci kvalifikačního standardu úplné profesní kvalifikace i do tabulky na konci kvalifikačního standardu profesní kvalifikace.

5. PROCESY VYMEZOVÁNÍ KVALIFIKACÍ A TVORBY A REVIZE STANDARDŮ

Procesy naplňování NSK lze rámcově znázornit následujícím schématem:

Kapitola 5. **Procesy vymezování kvalifikací a tvorby a revize standardů** se zabývá procesy, které jsou ve výše uvedeném schématu tučným písmem v tučně orámovaných polích.

5.1 Rozbor pokrytí sektorů profesními kvalifikacemi

Cíle

Zjistit, ve kterých oblastech nebo činnostech v daném sektoru ve vazbě na NSP a vývoj trhu práce

- nejsou vytvořeny nebo se nevytvářejí profesní kvalifikace, a přitom by se na trhu práce uplatnily,
- jsou vytvořeny profesní kvalifikace, ale již neodpovídají požadavkům trhu práce.

Realizace

Probíhá každoročně v prvním kvartálu projednáváním v sektorové radě, jejíž jednotliví členové zastupují určité segmenty daného sektoru a jsou kompetentní formulovat jeho potřeby. Vtažení zástupců dalších segmentů do diskuse vede k vytváření ucelených pohledů na sektor jako celek.

Tento model je třeba dodržovat, aby bylo zaručeno, že zjištěné deficity v pokrytí profesními kvalifikacemi akceptují jak profesní potřeby jednotlivých typů pracovišť, tak vyváženost struktury kvalifikací v sektoru jako celku.

Celý proces probíhá v přímé návaznosti na naplňování a aktualizaci NSP.

Při projednávání je vhodné využívat podkladové materiály, na jejichž přípravě se podílejí zejména koordinátoři zaměstnavatelských svazů a garanti NÚV. Může jít např. o:

- dostupné aktuální analytické materiály, zpracované uvnitř sektoru
- aktuální sektorové studie zpracované oborovými skupinami NÚV
- profesní vývojové analýzy zpracované Národní observatoří zaměstnanosti a vzdělávání (NOZV NVF)
- sektorové analytické materiály, zpracované na zakázku Svazu průmyslu a dopravy ČR (SPD) či jiných zaměstnavatelských organizací
- přehledy žadanosti rekvalifikací podle MPSV a MŠMT

5.2 Stanovování potřeby tvorby nových profesních kvalifikací a jejich harmonogramu

Cíl

Stanovit soubory profesních kvalifikací, které je třeba v jednotlivých sektorech ve vymezených obdobích nově vytvořit a zpracovat jejich standardy.

Realizace

Nepokryté oblasti a činnosti vzešlé z rozboru pokrytí sektorů profesními kvalifikacemi (kap. 5.1) jsou strukturovány do jednotlivých profesních kvalifikací. Pro každý sektor tak vznikne soubor profesních kvalifikací, který by měl být nově vytvořen.

Tento soubor je doplněn o profesní kvalifikace, které jsou stanoveny jako žádoucí k vytvoření na základě vnějších podnětů (kap. 5.4 a 5.5).

Na základě kapacitních možností jednotlivých sektorových rad je posuzováno, zda je možné pro všechny profesní kvalifikace ze souboru vytvořit standardy v nadcházejícím časovém období (v letech 2012-2014 se vždy jedná o období jednoho roku začínající 1. dubnem).

Pokud není možné v daném časovém období vytvořit standardy pro všechny profesní kvalifikace ze souboru, určí se priority, a podle toho se tvorba standardů rozdělí do dvou nebo více období.

5.3 Stanovování potřeby revizí profesních kvalifikací a jejich harmonogramu

Cíl

Stanovit soubory již existujících profesních kvalifikací, které je třeba v jednotlivých sektorech ve vymezených obdobích zrevidovat.

Realizace

V rámci rozboru pokrytí sektorů profesními kvalifikacemi (kap. 5.1) byly pro každý sektor určeny profesní kvalifikace, které je třeba podrobit obsahové revizi. Tento soubor je doplněn o profesní kvalifikace, které je třeba zrevidovat, protože od jejich schválení nebo poslední revize uplynuly nejméně čtyři roky.

Takto doplněný soubor je ještě doplněn o profesní kvalifikace, které jsou stanoveny jako žádoucí k revizi na základě vnějších podnětů (kap. 5.4 a 5.5).

Sektorové rady posoudí jednotlivé profesní kvalifikace ze souboru a jejich standardy a rozhodnou, které z nich je třeba obsahově upravit. Úpravy se mohou týkat kterékoliv části standardů, názvu profesní kvalifikace i spojení nebo rozdělení profesních kvalifikací. Takto vznikne definitivní podoba souboru profesních kvalifikací k revizi v daném časovém období.

Celý proces probíhá v přímé návaznosti na naplňování a aktualizaci NSP.

5.4 Podávání vnějších podnětů k tvorbě nebo revizi profesních kvalifikací

Cíl

Umožnit co největší otevřenost NSK vůči návrhům na její zkvalitnění a aktuálnost.

Realizace

Každý subjekt i jednotlivec může podat návrh ke vzniku nové profesní kvalifikace, a to dvojím způsobem:

- Iniciátor vzniku profesní kvalifikace zpracuje tzv. rodný list profesní kvalifikace, který obsahuje základní charakteristiku a zdůvodnění potřeby a relevantnosti profesní kvalifikace. Rodný list je třeba předat na NÚV, který ho pak postoupí k dalšímu řešení (viz kap. 5.5).
- Iniciátor vzniku profesní kvalifikace zpracuje nejen rodný list, ale podle metodiky, která je mu předána, návrh kvalifikačního a hodnoticího standardu, předá jej do NÚV, který posoudí jeho formální a metodickou správnost (včetně případných konzultací při vlastní tvorbě návrhu) a postoupí návrh k dalšímu řešení (viz kap. 5.5).

Každý subjekt i jednotlivec může na NÚV rovněž podat návrh na úpravu obsahu standardů profesní kvalifikace.

5.5 Řešení vnějších podnětů k tvorbě nebo revizi profesních kvalifikací

Cíl

Posoudit opodstatněnost externích návrhů na vytvoření nebo revize profesních kvalifikací.

Realizace

Návrh na vznik nové profesní kvalifikace podaný externími subjekty nebo jednotlivci formou rodného listu nebo přímo návrhu standardů se předá koordinační radě, která zajistí, aby návrh projednala příslušná sektorová rada a rozhodla, je-li vytvoření profesní kvalifikace žádoucí. Pokud ano, sektorová rada zařadí tvorbu jejích standardů do plánu své práce (může dojít k přesunu na příští rok).

Návrhy na úpravy obsahu standardů podané externími subjekty nebo jednotlivci se rovněž předají koordinační radě, která zajistí, aby návrh na revizi projednala

příslušná sektorová rada a rozhodla, je-li revize dané profesní kvalifikace žádoucí. Pokud ano, sektorová rada zařadí revizi standardů do plánu své práce (může dojít k přesunu na příští rok).

5.6 Ustavování pracovních skupin a expertních týmů pro tvorbu nebo revize standardů

Cíl

Vytvořit skupiny zkušených odborníků z praxe, kteří zpracují návrhy standardů nebo upraví schválené standardy pro profesní kvalifikace naplánované pro příslušné období k tvorbě nebo k revizi.

Realizace

Pro každou profesní kvalifikaci, jejíž tvorba nebo revize je pro příslušné období naplánována, se vytvoří pod sektorovou radou pracovní skupina. Je to skupina odborníků, u nichž je záruka, že standardy zpracují fundovaně a podle potřeb trhu práce.

Pokud je daná profesní kvalifikace v plánu sektorové rady, pověří tato sektorová rada jednoho svého člena vytvořením pracovní skupiny, která pod jeho vedením zpracuje návrh standardů.

Půjde-li o profesní kvalifikaci, která nespadá do působnosti žádné sektorové rady, je k tomuto účelu vytvořen tzv. expertní tým. Expertní tým ustaví koordinační rada ve spolupráci se zástupci adekvátní střešní zaměstnavatelské organizace (HK ČR, SPD, AK ČR, SOCR).

5.7 Tvorba a revize standardů v pracovních skupinách a expertních týmech

Cíl

Připravit kvalitní návrhy standardů profesních kvalifikací.

Realizace

Návrhy nových, resp. úpravy revidovaných standardů zpracovávají experti ze sféry práce sdružení v pracovních skupinách a expertních týmech, pod metodickým vedením odborného garanta NÚV, podle pravidel popsanych v této metodice.

Pokud pro navrhovanou profesní kvalifikaci neexistuje nebo nebyla aktualizována odpovídající jednotka práce v NSP, bude se pracovní skupina

(expertní tým) zabývat nejdříve vymezením odpovídající jednotky práce a popisem jejich pracovních činností a kompetencí, a teprve poté začne zpracovávat návrhy resp. úpravy standardů.

V případě připomínek stvrzovatelů (kap. 5.8) nebo neschválení standardu sektorovou radou (viz kap. 5.9) je standard v pracovní skupině (expertním týmu) znovu projednán a upraven.

5.8 Posuzování standardů širším okruhem zaměstnavatelů (stvrzování)

Cíl

Posoudit návrhy standardů širší odbornou veřejností.

Realizace

Návrhy standardů zpracované pracovními skupinami, resp. expertními týmy jsou předány vybranému vzorku externích posuzovatelů, tzv. stvrzovatelů, z řad zaměstnavatelů a dalších odborníků v oblasti příslušné profesní kvalifikace.

Vzorek těchto stvrzovatelů je vybírán ze sítě stvrzovatelů spravované a doplňované koordinační radou.

Stvrzovatelé vyjadřují do jednotného dotazníku své stanovisko k využitelnosti, úplnosti a správnosti struktury a obsahu profesních kvalifikací a jejich standardů.

Členové pracovní skupiny (expertního týmu) obdrží stanoviska stvrzovatelů, vyhodnotí obdržené připomínky a vypořádají je v návrzích standardů. Garant NÚV je o případných změnách ve standardu informován.

5.9 Projednávání navržených standardů v sektorových radách

Cíl

Dosáhnout konsensu zástupců zaměstnavatelů na obsahu standardů a zaštitit je svou autoritou (autoritou sektorové rady).

Realizace

Návrhy standardů zpracované experty v pracovních skupinách (resp. v expertních týmech) jsou posouzeny a projednány v sektorových radách a buď schváleny, nebo vráceny s připomínkami k úpravám. V oblastech, kde sektorové rady nejsou, provádí tuto činnost na základě stanoviska adekvátní střešní

zaměstnavatelské organizace (např. HK ČR, SPD, AK ČR, SOCR) koordinální rada.

Při projednávání je přítomen garant NÚV, aby zajistil metodickou správnost standardu.

Není-li standard schválen sektorovou radou (resp. příslušnou střešní zaměstnavatelskou organizací), členové pracovní skupiny (resp. expertního týmu) ho znovu projednají a upraví.

Jestliže sektorová rada standard schválí, převezme ho garant NÚV. Pokud jsou standardy v rozporu s Metodikou naplňování NSK, garant standardy nepřevzme a vrátí je k úpravám.

Vždy po dokončení návrhů standardů profesních kvalifikací, které pokrývají celé určité povolání, bude před jejich předložením sektorové radě navržena úplná profesní kvalifikace pro toto povolání a garantem NÚV pro ni bude zpracován návrh kvalifikačního standardu. Součástí návrhu kvalifikačního standardu úplné profesní kvalifikace bude i stanovení jejich vztahů s profesními kvalifikacemi a způsobu skládání z profesních kvalifikací.

Sektorová rada návrh posoudí a předá garantovi NÚV své připomínky, které budou zohledněny v konečném návrhu posléze předloženém MŠMT.

5.10 Kódování kompetencí a kvalifikací

Cíle

Zařadit kvalifikace a jejich kompetence do příslušných klasifikačních struktur.

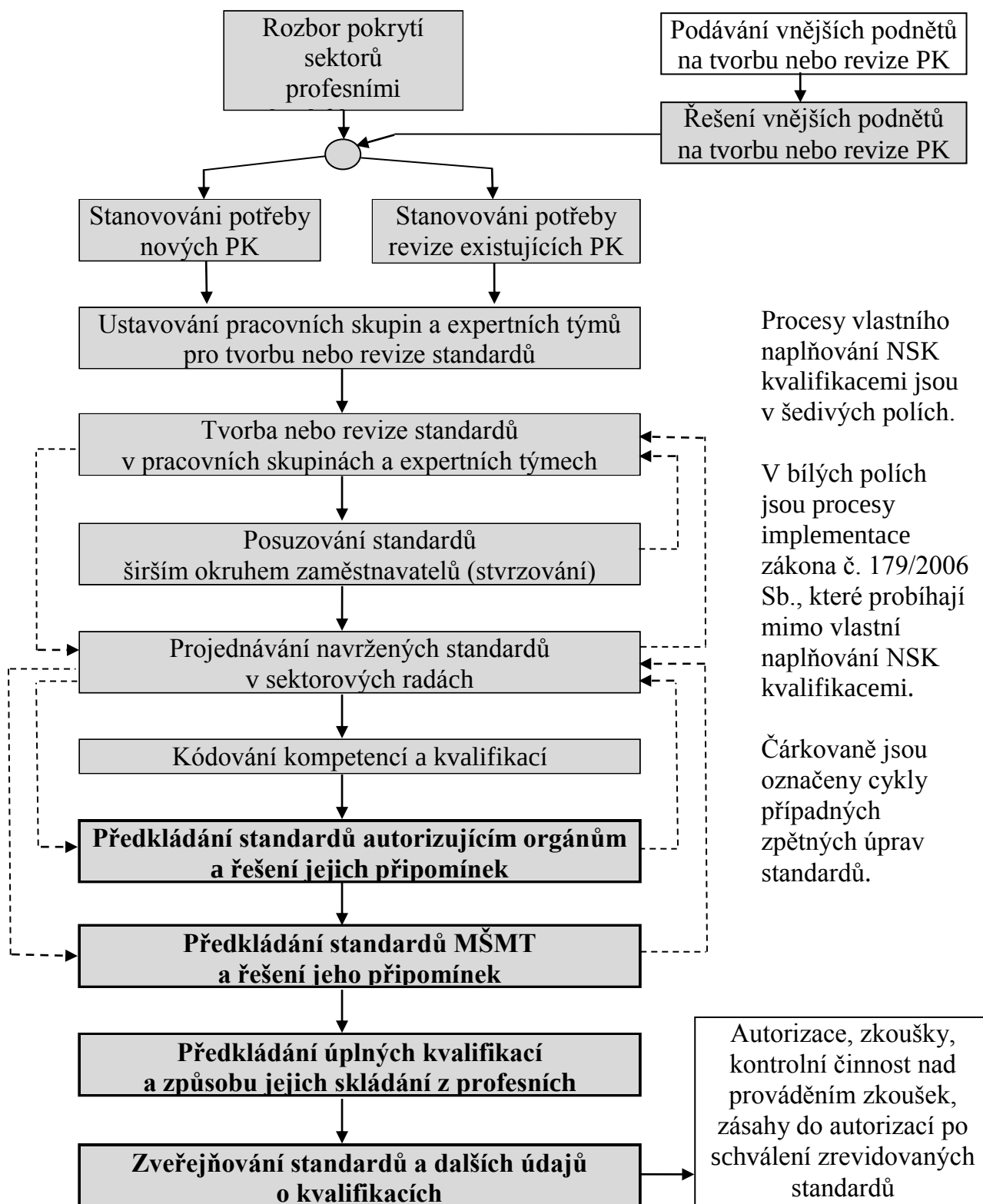
Realizace

Pro každou profesní kvalifikaci převzatou garantem NÚV ze sektorové rady se provede

- přidělení kódu profesní kvalifikaci zohledňujícího její odborné zaměření a kvalifikační úroveň a umožňující její zařazení do NSK (provádí NÚV)
- přidělení kódů jednotlivým kompetencím podle zásad klasifikace kompetencí stanovených v kompetenčním modelu a umožňujících jejich zařazení do centrální databáze kompetencí (provádí správce centrální databáze kompetencí)

6. PROCESY SCHVALOVÁNÍ STANDARDŮ

Procesy naplňování NSK lze rámcově znázornit následujícím schématem:

Kapitola 6. **Procesy schvalování standardů** se zabývá procesy, které jsou ve výše uvedeném schématu tučným písmem v tučně orámovaných polích.

6.1 Předkládání standardů autorizujícím orgánům a řešení jejich připomínek

Cíl

Připravit standardy pro autorizující orgány, aby mohly naplnit svou zákonnou roli při tvorbě a schvalování standardů a uplatnit své připomínky a stanoviska.

Realizace

Standardy profesních kvalifikací NÚV po jejich převzetí ze sektorové rady a po okódování kompetencí předkládá ke stanovisku a připomínkám autorizujícímu orgánu. Snahou přitom je, aby se zástupci autorizujících orgánů zúčastňovali už projednávání standardů v sektorových radách, aby se většina jejich připomínek mohla vyřešit už před převzetím standardů ze sektorových rad. Standardy se zpravidla předkládají ve větších sadách, často vztažených vždy k určité úplné profesní kvalifikaci (pro orientaci v širších souvislostech se v těchto případech překládají i standardy úplných profesních kvalifikací, které však nejsou předmětem schvalovacích procesů). Proces předkládání standardů autorizujícím orgánům zahrnuje následující činnosti:

- Formální – grafická úprava standardů.
- Vytištění standardů a vypálení a potištění DVD s předkládanými standardy.
- Administrativní procedury spojené s předložením a vypravením celé zásilky.

V budoucnu by významnou část těchto činností měl převzít systém pro podporu procesů autorizace a zkoušení ISKA.

Ke standardům, které projdou procedurami posuzování a připomínkování v autorizujících orgánech, je zpracováno stanovisko s těmito připomínkami, které je předáno NÚV, který poté provede vypořádání připomínek a zajistí úpravy standardů. Jde přitom o následující činnosti:

- Posouzení připomínek autorizujícího orgánu a zpracování reakcí na všechny připomínky do dokumentu s vypořádáním připomínek.
- U připomínek, které jsou posouzeny jako relevantní, zpracování návrhů úprav standardů se žádostí sektorové radě o odsouhlasení nebo upravení, případně jen předání připomínek sektorové radě se žádostí o vyjádření a úpravy standardů.
- Projednání připomínek nebo návrhů úprav standardů v sektorové radě včetně případného projednání se členy pracovní skupiny a potvrzení, korekce nebo provedení úprav a předání zpět do NÚV.

- V případě potřeby jednání zástupců autorizujícího orgánu a sektorové rady o úpravách standardů.
- Provedení výsledných dohodnutých úprav do standardů.

6.2 Předkládání standardů MŠMT a řešení jeho připomínek

Cíl

Připravit standardy pro MŠMT, aby mohlo naplnit svou zákonnou roli při schvalování standardů a uplatnit své připomínky a stanoviska.

Realizace

Standardy jsou po zohlednění připomínek autorizujícího orgánu spolu s dokumentem obsahujícím vypořádání připomínek předloženy ke schválení MŠMT. Standardy se zpravidla předkládají ve větších sadách, často vztažených k určité úplné profesní kvalifikaci (pro orientaci v širších souvislostech se v těchto případech překládají i standardy úplných profesních kvalifikací, které však nejsou předmětem schvalovacích procesů). Proces předkládání standardů MŠMT zahrnuje následující činnosti:

- Jazyková korektura
- Překlad kvalifikačních standardů do angličtiny
- Vytištění standardů a vypálení a potištění DVD s předkládanými standardy
- Administrativní procedury spojené s předložením a vypravením celé zásilky.

V budoucnu by významnou část těchto činností měl převzít systém pro podporu procesů autorizace a zkoušení ISKA.

Na MŠMT procházejí standardy schvalovacím procesem se zapojením více posuzovacích míst. Předmětem připomínkování však už vesměs nejsou problémy věcného obsahu standardů, ale formálně organizační a právní záležitosti, vztahy se systémem počátečního vzdělávání apod. Jde přitom o následující činnosti:

- Posouzení připomínek MŠMT a zpracování reakcí na všechny připomínky do dokumentu s vypořádáním připomínek.
- U připomínek, které jsou posouzeny jako relevantní, a u ostatních, na nichž MŠMT trvá, zpracování návrhů úprav standardů se žádostí sektorové radě o odsouhlasení nebo upravení, případně jen předání připomínek sektorové radě se žádostí o vyjádření a úpravy standardů.

- Projednání připomínek nebo návrhů úprav standardů v sektorové radě včetně případného projednání se členy pracovní skupiny a potvrzení, korekce nebo provedení úprav a předání zpět do NÚV.
- V případě potřeby jednání zástupců NÚV, MŠMT a sektorové rady o úpravách standardů.
- Provedení konečných úprav standardů a předání výsledné podoby upravených standardů MŠMT.

6.3 Předkládání úplných profesních kvalifikací a způsobu jejich skládání z profesních kvalifikací

Cíl

Připravit podklady o úplných profesních kvalifikacích jako integrující prvek předkládaných sad profesních kvalifikací.

Realizace

Odborní garanti NÚV připravují návrhy kvalifikačních standardů úplných profesních kvalifikací v návaznosti na zpracované popisy povolání v NSP.

Při ukončování přípravy standardů pro profesní kvalifikace odpovídající určitému povolání předá garant NÚV návrh kvalifikačního standardu příslušné úplné profesní kvalifikace sektorové radě. Součástí návrhu je i způsob skládání úplné profesní kvalifikace z profesních kvalifikací a sestava profesních kvalifikací potřebná k připuštění k závěrečné nebo maturitní zkoušce (pokud je toto skládání možné).

Sektorová rada předá NÚV své stanovisko k návrhu, doplněné případnými návrhy na úpravy.

Výsledný návrh kvalifikačního standardu úplné profesní kvalifikace a způsobu jejího skládání z profesních kvalifikací a sestavy profesních kvalifikací potřebných k připuštění k závěrečné nebo maturitní zkoušce (pokud je toto skládání možné) předkládá NÚV MŠMT společně se standardy odpovídajících profesních kvalifikací. **Kvalifikační standard úplné profesní kvalifikace není předmětem schvalování, ale sestavu profesních kvalifikací potřebnou k připuštění k závěrečné nebo maturitní zkoušce MŠMT schvaluje.**

Vždy při předložení návrhu standardů profesní kvalifikace vztažené k povolání, k němuž již existuje úplná profesní kvalifikace, bude posouzeno, jak vznik této nové profesní kvalifikace ovlivní způsob skládání příslušné úplné profesní kvalifikace. Návrh změn způsobu skládání úplné profesní kvalifikace se připojí k předkládanému návrhu standardů profesní kvalifikace.

Vždy při předkládání návrhů revidovaných standardů profesní kvalifikace bude posouzen její stávající vztah s úplnou profesní kvalifikací, popř. s úplnými profesními kvalifikacemi. **Pokud provedení revize ovlivnilo způsob skládání některé úplné profesní kvalifikace z profesních kvalifikací, připojí se k předkládanému návrhu i návrh změny tohoto způsobu skládání.**

6.4 Zveřejňování standardů a dalších údajů o kvalifikacích

Cíl

Zpřístupnit schválené standardy profesních kvalifikací včetně dalších relevantních údajů odborné i laické veřejnosti.

Realizace

Standardy profesních kvalifikací i další údaje o profesních kvalifikacích a způsobu jejich skládání do úplné profesní kvalifikace i o sestavách profesních kvalifikací potřebných k připuštění k závěrečné nebo maturitní zkoušce příslušných oborů vzdělání (pokud je toto skládání možné) vkládá NÚV do informačního systému NSK, který je zdrojem pro web www.narodni-kvalifikace.cz, potažmo pro web www.vzdelaniaprace.cz.

Vždy po schválení standardů profesní kvalifikace vztažené k povolání, k němuž již existuje úplná profesní kvalifikace, **pokud vznik této nové profesní kvalifikace ovlivňuje způsob skládání příslušné úplné profesní kvalifikace, provedou se příslušné změny v informačním systému NSK u všech dotčených kvalifikací.**

Vždy po schválení revidovaných standardů profesní kvalifikace, pokud provedení revize ovlivnilo způsob skládání některé úplné profesní kvalifikace z profesních kvalifikací, provedou se příslušné změny v informačním systému NSK u všech dotčených kvalifikací.

6.5 Zásahy do autorizací po schválení zrevidovaných standardů

Cíle

Zajistit, aby autorizace pro zrevidované profesní kvalifikace odpovídaly nastaveným požadavkům na autorizované osoby při minimálním nárůstu administrativy.

Realizace

Autorizace se vztahují jednotlivě ke každé profesní kvalifikaci. Provádění revize profesních kvalifikací se proto dotkne i autorizací, a to následujícími způsoby:

- a) Jestliže je profesní kvalifikace zrušena, autorizace přestává platit.
- b) Jestliže je profesní kvalifikaci změněn kód i název, autorizace přestává platit.
- c) Jestliže je profesní kvalifikaci změněn kód, ale název zůstává, a není to provázeno změnou v odst. f), autorizace nadále platí.
- d) Jestliže je profesní kvalifikaci změněn název, ale kód zůstává, a není to provázeno změnou v odst. f), autorizace nadále platí.
- e) Jestliže došlo ke změnám v obsahu standardů profesní kvalifikace, ale není to provázeno změnou v odst. a), b) nebo f), autorizace nadále platí.
- f) Jestliže součástí změn ve standardech jsou i změny požadavků na odbornou způsobilost nebo na materiálně-technické vybavení autorizovaných osob, ale není to provázeno změnou v odst. a) nebo b), je autorizovaná osoba vyzvána k prokázání souladu své odborné způsobilosti nebo materiálně-technického vybavení s novelizovanými požadavky autorizujícímu orgánu. Pokud soulad v daném termínu neprokáže, autorizace jí může být odebrána.

Případy označené a) až d) by měly být krajními řešeními.

Autorizované osoby jsou autorizujícími orgány informovány o změnách, vyzvány k zastavení zkoušek podle starých standardů a v případě f) k prokázání splnění nových požadavků. Pokud jim autorizace není odebrána, jsou povinny zkoušet podle zrevidovaných standardů. Příslušné informace předá autorizujícím orgánům MŠMT.

Novelizované standardy se schvalují s tříměsíční účinností (aby mohly proběhnout zkoušky uchazečů, kteří se již přihlásili ke zkoušce podle starých standardů, a aby se i autorizované osoby mohly na zkoušky podle novelizovaných standardů připravit).

7. ZPĚTNÁ VAZBA A KONTROLNÍ ČINNOST

7.1 Získávání zpětné vazby o proveditelnosti zkoušek podle standardů

Pro zajišťování kvality systému uznávání podle zákona č. 179/2006 Sb. je užitečné přímo u zkoušek z profesních kvalifikací zjišťovat, jak jsou vytvořené standardy vhodné pro jejich realizaci, a to zejména z následujících hledisek:

Kompetence

- srozumitelnost
- adekvátnost vzhledem k cíli profesní kvalifikace

Kritéria hodnocení

- srozumitelnost
- adekvátnost (vede-li skutečně kritérium k prokázání příslušné kompetence nebo její části)
- jednoznačnost (nevede-li kritérium k různé náročnosti u různých uchazečů)
- reálnost ověření (lze-li kritérium vůbec ověřit)

Způsoby ověřování

- adekvátnost (umožňuje-li způsob ověřování ověřit příslušné kritérium)
- reálnost ověření (lze-li způsob ověřování vůbec aplikovat)

Pokyny k realizaci zkoušky

- adekvátnost (vedou-li pokyny ke zdárnému průběhu zkoušky)
- reálnost (jde-li o realizovatelné pokyny)

Požadavky na odbornou způsobilost autorizované osoby

- adekvátnost (nehrozí-li nekvalifikované vedení zkoušky)

Požadavky na materiálně-technické vybavení autorizované osoby

- adekvátnost (je-li možné všechna kritéria na stanoveném MTZ objektivně ověřovat)

Doba zkoušky a doba přípravy na zkoušku

- adekvátnost (odpovídá-li obsahu a rozsahu zkoušky)

7.2 Kontrola průběhu zkoušek

Zákon č. 179/2006 Sb. pověřuje vykonáváním kontroly nad průběhem zkoušek profesních kvalifikací příslušné autorizující orgány. Na provádění kontroly se vztahuje také zákon č. 552/1991 o státní kontrole.

Předmětem kontrolní činnosti u zkoušek by mělo být zejména:

- a) Zda jsou splněny formální požadavky pro konání zkoušky (složení komise, předložené doklady, doba trvání zkoušky, požadavky na BOZP apod.)
- b) Zda jsou ověřována všechna kritéria všech kompetencí podle hodnoticího standardu
- c) Zda je splnění kritérií uchazečem hodnoceno objektivně
- d) Zda jsou dodrženy způsoby ověřování (praktické předvedení, písemné resp. ústní ověření, testové otázky apod.)
- e) Zda jsou splněny požadavky na materiálně-technické vybavení
- f) Zda jsou standardy nastaveny tak, že podle nich lze objektivně ověřovat způsobilost uchazeče pro danou profesní kvalifikaci, a pokud ne, v čem by standardy měly být revidovány (např. není-li některé kritérium nastaveno neadekvátně přísně, zda nemůže být vykládáno různými způsoby, není-li zkouška zbytečně dlouhá apod.)

Je pravděpodobné, že ve většině případů budou moci pracovníci autorizujících orgánů vzhledem ke své odbornosti kontrolovat pouze body a), d). Kontrolu bodů b), c), e), f) by měli zajišťovat odborníci ve věcné problematice příslušné profesní kvalifikace.

Aby však tito odborníci mohli u zkoušky provádět plnohodnotnou kontrolní činnost, tzn., aby mohli např. nahlížet do písemných úloh, do dokumentace, posuzovat adekvátnost technického vybavení, komunikovat s kontrolujícím úředníkem autorizujícího orgánu, musí mít pověření autorizujícího orgánu a podle stávajícího legislativního výkladu i pracovněprávní vztah.

Expert je v tomto případě vázán mlčenlivostí (podle zmíněného zákona o státní kontrole), tzn. že o výsledcích kontroly nesmí nic sdělovat mimo oficiální výstup pro autorizující orgán.

Autorizující orgán by také měl s příslušným expertem uzavřít dohodu upravující tyto podmínky i příslušnou odměnu.

Bez pověření autorizujícího orgánu může tento odborník zkoušku navštívit také, ale pouze jako „veřejnost“ bez výše uvedených práv, ovšem také bez závazku mlčenlivosti.

8. ČEHO SE VYVAROVAT, NA CO SI DÁT POZOR

Při vymezování profesních kvalifikací a při tvorbě jejich standardů je užitečné ujistit se, zda nedošlo k některým často se opakujícím chybám:

- Není vymezená profesní kvalifikace výsledkem snahy obsáhnout v ní všechny činnosti určitého povolání, i když na trhu práce se mohou uplatňovat i lidé zvládající užší výsek těchto činností?
- Není název profesní kvalifikace nekonkrétní, nicneříkající?
- Nechybí v názvu kompetence předmět jejího zaměření?
- Není místo kompetence stanovena jen znalost nebo téma znalosti, i když by bylo možné naformulovat kompetenci činnostním způsobem?
- Není kritérium ověřování vágní, nejednoznačné?
- Nejsou kritéria a jim přiřazené způsoby ověřování nerealizovatelné? Lze takto kvalifikaci skutečně ověřit? Není to finančně nereálné?
- Nechybí ve variantách požadavků na odbornou způsobilost autorizované osoby nějaká taky ještě možná varianta? Nejsou tyto požadavky jen formální, opřené o školní vzdělání, i když důležitější jsou jiné znalosti kompetence? Nedochází ke zbytečnému nadsazování stupně vzdělání?
- Nejsou požadavky na odbornou způsobilost autorizované osoby pro některou skupinu potenciálních autorizovaných osob diskriminační, resp. zvyhodňující?
- Není v požadavcích na odbornou způsobilost autorizované osoby stanoven konkrétní obor vzdělání, přičemž by přicházely v úvahu i jiné obory vzdělání (včetně již zaniklých), které tu ale vyjmenovány nejsou a jejich absolventi jsou tím pádem diskriminováni? Nebylo by vhodnější definovat celou odbornou oblast (např. střední vzdělání s maturitní zkouškou zaměřené na hutnictví)?
- Nejsou požadavky na materiálně-technické vybavení vágní, nejednoznačné?
- Nechybí v požadavcích na materiálně-technické vybavení některá zařízení nebo pomůcky nezbytné k ověření stanovených kritérií?
- Není standard běžnému občanovi nesrozumitelný?

9. PŘÍLOHY

Příloha č. 1 Seznam zkratk

NSK	Národní soustava kvalifikací
NSP	Národní soustava povolání
ÚPK	Úplná profesní kvalifikace
PK	Profesní kvalifikace
KS	Kvalifikační standard
HS	Hodnoticí standard
TP	Typová pozice
PTP	Průřezová typová pozice
EQF	Evropský rámec kvalifikací
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
NÚV	Národní ústav pro vzdělávání
BOZP	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
PO	Požární ochrana
SR	Sektorová rada (<i>reprezentace zaměstnavatelů v příslušném sektoru</i>)
PS	Pracovní skupina sektorové rady (<i>odborníci pro určitou profesní kvalifikaci</i>)
ET	Expertní tým (<i>reprezentace zaměstnavatelů v oblasti, kde není sektorová rada</i>)
KR	Koordinační rada (<i>koordinace sítě sektorových rad</i>)

Příloha č. 2 Deskriptory pro kvalifikační úrovně NSK

Úroveň NSK NSP EQF	Charakteristika kompetencí
1	Rozlišovat pracovní prostředky, suroviny apod. Vykonávat práce podle jednoduchých zadaných neměnných postupů
2	Orientovat se v podkladech obsahujících zadání práce Volit z různých možností pracovní prostředky, suroviny apod. pro použití v určitém postupu, metodě Posuzovat kvalitu svých produktů (služeb) Při aplikaci daných postupů a metod rozpoznávat vznik problémů Aplikovat dané postupy ve standardních podmínkách s minimem možných obměn
3	Orientovat se v dokumentaci, normách a standardech běžně používaných v oboru Volit z různých možností pracovní postupy, metody, prostředky, suroviny apod. podle podmínek a požadavků na výsledek Posuzovat kvalitu svých i souvisejících produktů (služeb) Dbát na zabezpečování parametrů kvality, určovat příčiny nedostatků a volit způsoby jejich odstranění Při aplikaci zvolených postupů a metod rozpoznávat vznik problémů, určovat příčiny a volit způsoby jejich vyřešení Aplikovat zvolený postup v závislosti na různých podmínkách a požadavcích na výsledek, vč. zohlednění sociálního, ekonomického a ekologického hlediska Prezentovat výsledky práce a nabízené produkty a služby Řídit menší kolektiv pracovníků vykonávajících jednoduché nebo pomocné činnosti

4	Orientovat se v dokumentaci, normách, standardech a právních předpisech běžně používaných v oboru Volit z různých možností pracovní postupy, metody, prostředky, suroviny apod. podle podmínek a požadavků na výsledek Posuzovat kvalitu svých produktů (služeb) i souvisejících výrobků (služeb), dbát na zabezpečování parametrů (standardů) kvality a určovat příčiny případných nedostatků a důsledky pro další postup, navrhopvat a zajišťovat opatření k jejich odstranění Při aplikaci zvolených postupů a metod rozpoznávat vznik problémů a určovat jejich příčiny a důsledky pro další postup a zajišťovat jejich uplatnění Při vzniku problémů rozpoznávat souvislosti sociálních, ekonomických a ekologických aspektů s příslušnými problémy Určovat příčiny nestandardních fungování, chování a situací u objektů a subjektů své práce Posuzovat relevanci odborných informací Posuzovat výsledky jiných prací z hlediska možností jejich použití v postupech a metodách Aplikovat a modifikovat zvolené postupy v závislosti na různých podmínkách a požadavcích na výsledek vč. zohlednění sociálního, ekonomického a ekologického hlediska Integrovat do řešení problémů odborné informace z různých zdrojů Navrhovat, jak zlepšit výsledky Navrhovat méně složité typově analogické nové postupy a produkty Rozpracovávat navržené postupy a produkty Prezentovat výsledky práce a nabízené produkty a služby, věcně diskutovat o problémech s cílem najít řešení, při jednání uplatňovat vhodné komunikační prostředky Řídit menší pracovní kolektiv při činnostech aplikujících zvolené postupy v závislosti na různých podmínkách a požadavcích na výsledek
---	--

5	Orientovat se v dokumentaci, normách, standardech a právních předpisech používaných v oboru Volit z různých možností pracovní postupy, metody, prostředky, suroviny apod. podle podmínek a požadavků na výsledek Posuzovat kvalitu svých produktů (služeb) i souvisejících výrobků (služeb), dbát na zabezpečování parametrů (standardů) kvality a určovat příčiny případných nedostatků a důsledky pro další postup, navrhnout a zajišťovat opatření k jejich odstranění Při aplikaci zvolených postupů a metod rozpoznávat vznik problémů a určovat jejich příčiny a důsledky pro další postup a zajišťovat jejich uplatnění Při vzniku problémů rozpoznávat souvislosti sociálních, ekonomických a ekologických aspektů s příslušnými problémy Analyzovat příčiny nestandardních fungování, chování a situací u objektů a subjektů své práce a jejich souvislosti a vyvozovat z nich závěry a návrhy Analyzovat méně složité systémy, jevy a procesy Posuzovat relevanci odborných informací Posuzovat výsledky jiných prací z hlediska možností jejich použití v postupech a metodách Aplikovat a modifikovat zvolené postupy v závislosti na různých podmínkách a požadavcích na výsledek vč. zohlednění sociálního, ekonomického a ekologického hlediska Řešit složitější úkoly, pro které nejsou k dispozici vytvořené postupy a metody Řešit problémy spojené s nutností abstrahování, používat jednodušší výzkumné metody Integrovat do řešení problémů odborné informace z různých zdrojů Integrovat více řešení do komplexních řešení Navrhovat, jak zlepšit výsledky včetně komplexních návrhů nových způsobů řešení Navrhovat méně složité nové postupy a produkty Prezentovat výsledky práce a nabízené produkty a služby, věcně diskutovat o problémech s cílem najít řešení, při jednání uplatňovat vhodné komunikační prostředky a způsoby účinné argumentace Řídit pracovní kolektiv při méně složitých odborných činnostech v závislosti na různých obtížně předvídatelných podmínkách a požadavcích na výsledek
---	---

6	Orientovat se v dokumentaci, normách, standardech a právních předpisech používaných v oboru Volit z různých možností pracovní postupy, metody, prostředky, suroviny apod. podle podmínek a požadavků na výsledek Posuzovat kvalitu svých produktů (služeb) i souvisejících výrobků (služeb), dbát na zabezpečování parametrů (standardů) kvality a určovat příčiny případných nedostatků a důsledky pro další postup, navrhnout a zajišťovat opatření k jejich odstranění Při aplikaci zvolených postupů a metod rozpoznávat vznik problémů a určovat jejich příčiny a důsledky pro další postup a zajišťovat jejich uplatnění Při vzniku problémů rozpoznávat souvislosti sociálních, ekonomických a ekologických aspektů s příslušnými problémy Analyzovat příčiny nestandardních fungování, chování a situací u objektů a subjektů své práce a jejich souvislosti a vyvozovat z nich závěry a návrhy Analyzovat méně složité systémy, jevy a procesy Posuzovat relevanci odborných informací Posuzovat výsledky jiných prací z hlediska možností jejich použití v postupech a metodách Aplikovat a modifikovat zvolené postupy v závislosti na různých podmínkách a požadavcích na výsledek vč. zohlednění sociálního, ekonomického a ekologického hlediska Řešit složitější úkoly, pro které nejsou k dispozici vytvořené postupy a metody Řešit problémy spojené s nutností abstrahování a zobecňování Integrovat do řešení problémů odborné informace z různých zdrojů Integrovat více řešení do komplexních řešení Navrhovat systémová zlepšení Navrhovat složitější nové postupy a produkty Řešit problémy spojené s aplikací rozsáhlých teoretických znalostí, používat výzkumné a jednodušší vědecké metody Prezentovat výsledky práce a nabízené produkty a služby a obhajovat je v oponentních diskusích, věcně diskutovat o problémech s cílem najít řešení, při jednání uplatňovat vhodné komunikační prostředky a způsoby účinné argumentace Řídit pracovní kolektiv při složitých odborných činnostech v nepředvídatelných podmínkách
7	Orientovat se v dokumentaci, normách, standardech a právních předpisech používaných v oboru

7	Volit z různých možností pracovní postupy, metody, prostředky, suroviny apod. podle podmínek a požadavků na výsledek Posuzovat kvalitu svých produktů (služeb) i souvisejících výrobků (služeb), dbát na zabezpečování parametrů (standardů) kvality a určovat příčiny případných nedostatků a důsledky pro další postup, navrhnout a zajišťovat opatření k jejich odstranění Při aplikaci zvolených postupů a metod rozpoznávat vznik problémů a určovat jejich příčiny a důsledky pro další postup a zajišťovat jejich uplatnění Při vzniku problémů rozpoznávat souvislosti sociálních, ekonomických a ekologických aspektů s příslušnými problémy Analyzovat příčiny nestandardních fungování, chování a situací u objektů a subjektů své práce a jejich souvislosti a vyvozovat z nich závěry a návrhy Analyzovat složité systémy, jevy a procesy Posuzovat relevanci odborných informací a poznatků z jiných vědních oborů Posuzovat výsledky jiných složitých prací z hlediska možností jejich použití v postupech a metodách Aplikovat a modifikovat zvolené postupy v závislosti na různých podmínkách a požadavcích na výsledek vč. zohlednění sociálního, ekonomického a ekologického hlediska Řešit složité úkoly, pro které nejsou k dispozici vytvořené postupy a metody Řešit problémy spojené s nutností abstrahování a zobecňování Integrovat do řešení problémů odborné informace z různých zdrojů a poznatky z různých vědních oborů Integrovat více řešení do komplexních řešení Navrhovat zásadní systémové změny Navrhovat a zavádět do realizace složité a komplexní nové postupy a produkty Řešit problémy spojené s aplikací rozsáhlých teoretických a vysoce specializovaných znalostí, používat výzkumné a vědecké metody Prezentovat výsledky práce a nabízené produkty a služby a navrhované postupy nových řešení a obhajovat je v oponentních diskusích, řídit věcné diskuse o složitých problémech s cílem najít řešení, při jednání uplatňovat vhodné komunikační prostředky a způsoby účinné argumentace Řídit a plánovat složité a rozsáhlé procesy v nepředvídatelných podmínkách včetně koncepčních a strategických rozhodování
---	--

8	Viz úroveň 7, plus: Řešit úkoly spojené s inovacemi významnými pro celý obor Přispívat k objevování nových vědeckých poznatků Prezentovat navrhované postupy a výsledky výzkumů a obhajovat je v oponentních diskusích, řídit věcné diskuse o výzkumných a vědeckých problémech Řídit řešení rozsáhlých výzkumných a vývojových úkolů
---	---

Pokud mají kompetence charakter znalostí nebo odborných disciplín, stanovování kvalifikačních úrovní pro jednotlivé takto znalostně pojaté kompetence se provádí podle následující tabulky (je přímo dána Evropským rámcem kvalifikací):

Úroveň	
1	Základní všeobecné znalosti
2	Základní konkrétní znalosti v oboru
3	Znalosti faktů, principů, postupů a všeobecných pojmů v oboru
4	Konkrétní a teoretické znalosti v širokém kontextu v oboru
5	Komplexní, specializované, konkrétní a teoretické znalosti v oboru
6	Pokročilé znalosti v oboru zahrnující kritické chápání teorií a principů
7	Vysoce specializované znalosti, z nichž některé jsou v popředí znalostí v oboru, jako základ pro originální myšlení a kritické uvědomování si sporných znalostí v oboru a na rozhraní mezi různými obory
8	Znalosti na nejzazší hranici oboru práce nebo studia a na rozhraní mezi obory

Příloha č. 3 – Vztahy mezi kvalifikacemi a jednotkami NSP

VZTAHY PROFESNÍCH KVALIFIKACÍ A JEDNOTEK NSP

Určující pravidlo:

❖❖❖ Profesní kvalifikace (dále PK) je způsobilostí vykonávat určitou jednotku z NSP.

Těmito jednotkami mohou být:

- a) Typové pozice ¹⁾ (dále TP) – nejčastější případ
- b) Povolání ¹⁾ – v případech, kdy se povolání nečlení na TP
- c) Průřezové typové pozice ¹⁾ (dále PTP)

¹⁾ **Definice jednotek NSP**

Povolání – je standardizovaný souhrn pracovních činností podle jejich obvyklého seskupení na trhu práce, jejichž výkon předpokládá určitou odbornou a další způsobilost.

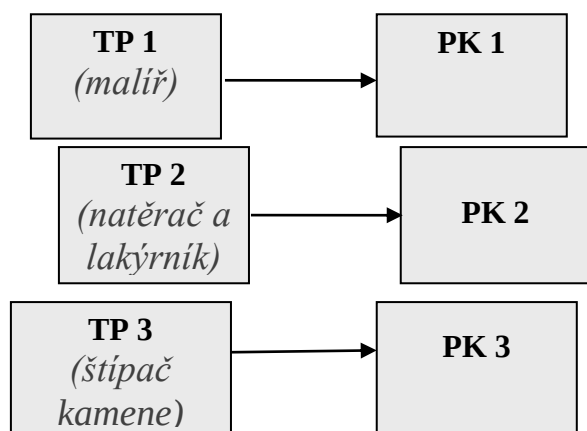
Seskupení pracovních činností, které lze v rámci obvyklé dělby práce vykonávat samostatně s určitou odbornou způsobilostí, se nazývá **typová pozice (TP)**.

K popisu průřezově se vyskytujících pracovních činností se využívá seskupování pracovních činností do tzv. **průřezových typových pozic (PTP)**. Průřezové typové pozice jsou částí nebo doplňují více povolání nebo typových pozic často v různých odborných směrech, napříč trhem práce. Průřezové typové pozice vymezují pracovní činnosti uplatnitelné v různých oblastech samostatně nebo v návaznosti (ve spojení) s dalšími povoláními či typovými pozicemi.

a) PK jako způsobilost vykonávat typovou pozici, která není provázána s žádnou průřezovou typovou pozicí

PK je vždy plným ekvivalentem příslušné TP.

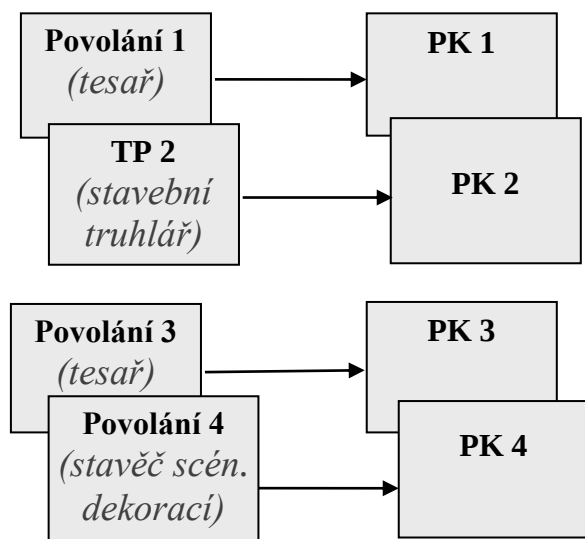
Činnosti TP se navzájem mohou nebo nemusí více nebo méně překrývat, adekvátně tomu i kompetence odpovídajících PK.

b) PK jako způsobilost vykonávat povolání, které není provázáno s žádnou průřezovou typovou pozicí

PK je vždy plným ekvivalentem příslušného povolání.

Činnosti těchto povolání se navzájem mohou nebo nemusí více nebo méně překrývat s činnostmi jiných povolání nebo TP, adekvátně tomu i kompetence odpovídajících PK.

c) PK pro kombinace typových pozic (nebo povolání) s průřezovými typovými pozicemi

Z důvodu existence určitého souboru činností (a kompetencí), který je ve své významné části společný pro větší počet TP nebo povolání, je v NSP zavedena PTP obsahující tento společný soubor činností (a kompetencí).

PTP se k těmto TP nebo povoláním mohou vztahovat dvojím způsobem:

- 1) Činnosti (kompetence) PTP představují nezbytný základ potřebný pro vykonávání činností příslušných TP nebo povolání (*např. instalatérské minimum, vyhláška č. 50/1978 apod.*)
- 2) Činnosti (kompetence) PTP představují určitou přidanou hodnotu (nadstavbu) k příslušným TP nebo povoláním a zvyšují uplatnitelnost na trhu práce (*např. servis u zákazníka apod.*).

c.1) Činnosti (kompetence) PTP představují nezbytný základ potřebný pro vykonávání činností příslušných TP nebo povolání

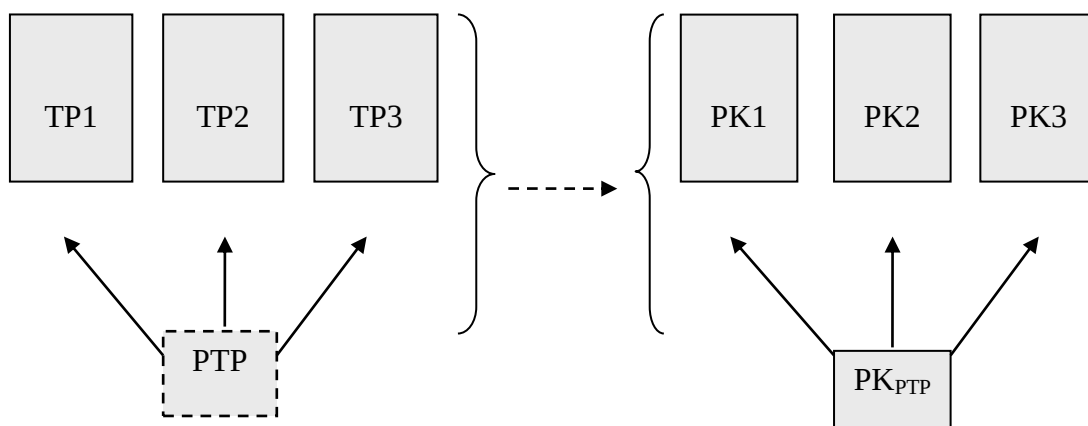
Řešení v NSP:

Činnosti představující základ pro příslušné TP jsou integrovány do PTP. V popisu těchto TP je uvedeno, že nezbytnou součástí příslušné TP jsou činnosti průřezové PTP + uveden odkaz do PTP (a zpět).

Řešení v NSK:

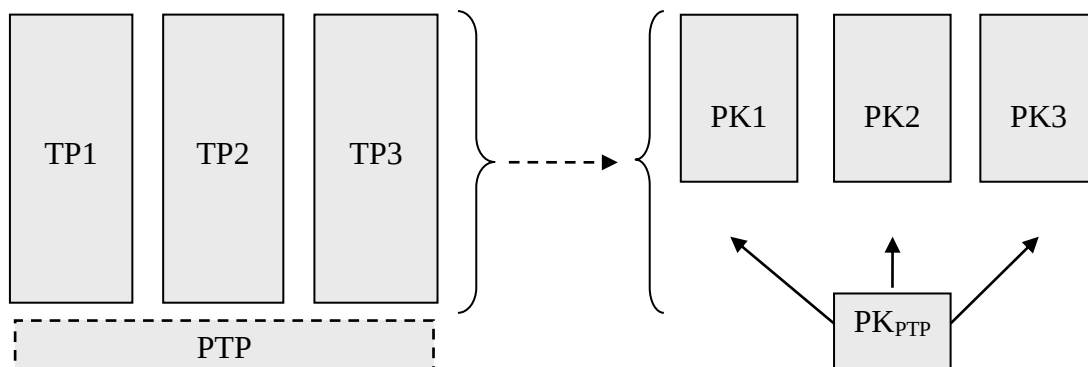
PK_{PTP} je způsobilostí vykonávat průřezovou PTP.

PK1, PK2, PK3 jsou způsobilostí vykonávat TP1, TP2, TP3... a je zde nastaven jako vstupní požadavek osvědčení o PK_{PTP} .

Výše znázorněné schéma se týká případu, kdy společné kompetence nejsou popsány v jednotlivých TP ale pouze v PTP.

Následující schéma znázorňuje případ, kdy jsou společné kompetence popsány v jednotlivých TP i v PTP.

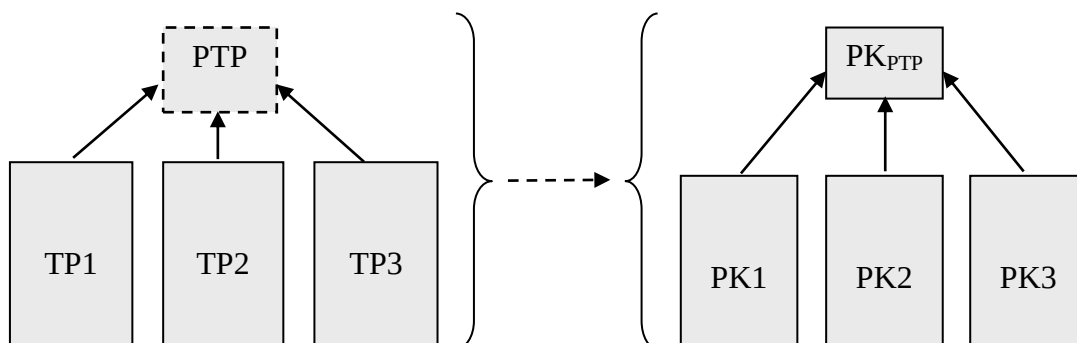
c.2) Činnosti (kompetence) PTP představují určitou přidanou hodnotu (nadstavbu) k příslušným TP nebo povoláním

Řešení v NSP:

Činnosti představující přidanou hodnotu oproti TP1 jsou integrovány do průřezové PTP. V popisu TP1 i dalších těchto pozic je uvedeno, že příslušná TP může být rozšířena o činnosti průřezové PTP + uveden odkaz do PTP (a zpět).

Řešení v NSK:

Na všechny PK pro tyto pozice navazuje PK pro PTP, u které je nastaven jako vstupní požadavek předložení osvědčení o PK pro alespoň jednu z pozic. Tzn. že pro připuštění ke zkoušce z PK_{PTP} je podmínkou předchozí získání PK 1, 2 nebo 3 (neplatí to obráceně).

PK_{PTP} fakticky může navazovat i na ÚPK, tedy v podstatě i na obor vzdělání (a to i když je možná někdy deklarováno (v RVP), že příslušné kompetence žák získává již ve škole).

VZTAHY ÚPLNÝCH PROFESNÍCH KVALIFIKACÍ A JEDNOTEK NSP

Určující pravidla

❖❖❖ Úplná kvalifikace (dále ÚPK) je způsobilostí vykonávat určité povolání z NSP.

Může jít jak o povolání, které se člení na TP, tak o povolání, které nemá žádné TP (vznikne-li ve druhém případě k tomuto povolání i PK, je potom ÚPK obsahově ekvivalentní s touto PK).

❖❖❖ Pro každou ÚPK se tvoří kvalifikační standard (KS), který je svými kompetencemi ekvivalentní s příslušným povoláním.

KS ÚPK tak vzniká nezávisle na obsahu PK, východiskem pro něj jsou kompetence příslušného povolání (resp. kompetence jeho TP) stanovené v NSP.

Existuje-li obor vzdělání, připravující pro kompetence ekvivalentní se souborem kompetencí KS ÚPK (vztahy mezi ÚPK a obory vzdělání budou zveřejněny v budoucím IS NSK), je možné tuto ÚPK získat absolvováním tohoto oboru vzdělání (dále odpovídající obor vzdělání). Kromě toho lze ÚPK získat i podle zákona č. 179/2006 Sb., a to jednou z následujících cest:

- a) Získáním určitých PK a následným složením zkoušky předepsané pro obor vzdělání odpovídající dané ÚPK (existuje-li odpovídající obor vzdělání).
- b) Získáním určitých PK a doložením získaného stupně vzdělání odpovídajícího kvalifikační úrovni dané ÚPK (neexistuje-li odpovídající obor vzdělání).

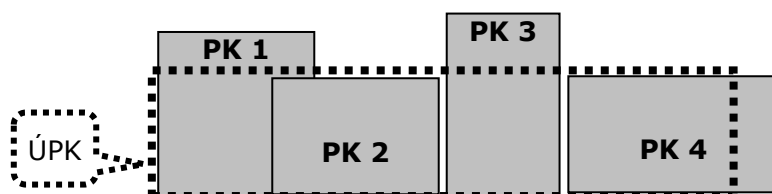
Aby to bylo možné, musí být pro ÚPK definováno, jaké PK jsou k tomu třeba. Pro toto definování platí následující pravidlo:

❖❖❖ Výsledný soubor kompetencí jednotlivých PK v sobě musí zahrnovat kompetence ekvivalentní se souborem kompetencí KS ÚPK.

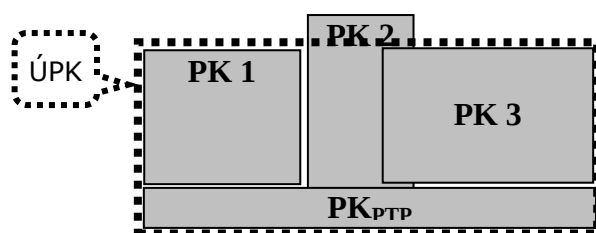
Tento výsledný soubor kompetencí jednotlivých PK nemusí být přímo totožný s kompetencemi v KS ÚPK, a to hlavně z následujících důvodů:

- Některé kompetence ÚPK mohou být obecněji formulované než kompetence PK (*např. v ÚPK může být kompetence „Opravy a ošetřování podlah“ a v jedné PK např. „Opravy a ošetřování plovoucích podlah“, ve druhé PK např. „Opravy a ošetřování povlakových podlah“ apod.*).
- PK mohou obsahovat kompetence představující jejich úzká specifika, která nejsou požadována pro příslušné povolání a nejsou tedy ani součástí KS ÚPK (*např. výpočet spotřeby surovin pro výrobu konzerv je důležitý pro PK Výroba konzerv, ale nikoliv pro ÚPK Řezník-uzenář, přestože PK Výroba konzerv patří mezi PK potřebné pro získání ÚPK Řezník-uzenář*).

Obsahové překrývání ÚPK s příslušnými PK může vypadat např. takto:

V případě kombinace s PK_{PTP} je možná např. následující podoba sestavy PK pro ÚPK:

Stanovení sestavy PK pro danou ÚPK se provádí až po vytvoření standardů PK i ÚPK, které jsou vytvářeny nezávisle na sobě.

Mohou nastat případy, kdy neexistuje sestava PK, jejichž výsledný soubor kompetencí zahrnuje kompetence ekvivalentní se souborem kompetencí KS ÚPK. V tomto případě nelze ÚPK získat cestou podle zákona č. 179/2006 Sb.

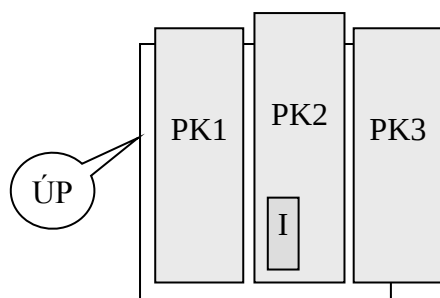
Příloha č. 4 – Vztahy profesních a úplných profesních kvalifikací

Vztah mezi profesními a úplnými profesními kvalifikacemi je důležitý zejména proto, že zákon č. 179/2006 Sb. umožňuje „poskládat“ úplné profesní kvalifikace z kvalifikací profesních – získá-li občan osvědčení o všech těchto profesních kvalifikacích, bude moci na příslušné střední škole složit zkoušku předepsanou pro příslušnou úplnou profesní kvalifikaci. Typy vztahů profesních kvalifikací k úplným profesním kvalifikacím jsou následující:

Typ A – PK integrované – Profesní kvalifikace je podmnožinou úplné profesní kvalifikace, čili soubor kompetencí PK je podmnožinou souboru kompetencí ÚPK. V některých případech mohou kompetence PK přinášet hlubší profesní odbornost než kompetence ÚPK.

PK integrované v ÚPK mohou být společně v určité kombinaci ekvivalentní s touto ÚPK. Pak splňují podmínku zákona č. 179/2006 Sb., o získání ÚPK prostřednictvím PK. Typy těchto kombinací mohou být následující:

Kombinace skládající – pro získání ÚPK jsou třeba všechny PK

Např. pro ÚPK zahradník jsou to mj.:

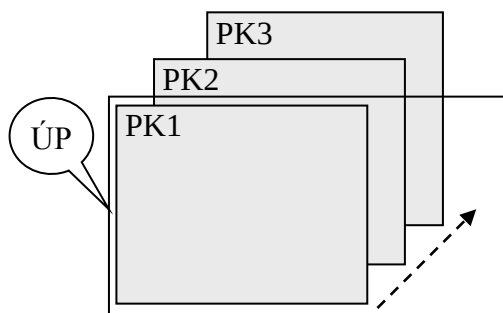
PK ovocnář, školkař, zelinář aj.

PK mohou mít přesah „ven“ z ÚPK – a často to tak bývá, protože profesní specializace v řadě PK má větší nebo hlubší záběr než u adekvátní ÚPK.

ÚPK = PK1 + PK2 + PK3

Zvláštním případem jsou PK, které jsou podmnožinou jiných PK – **vnitřně integrované (I)**.

Kombinace profilující – jde o několik profilujících PK, pro získání úplné profesní kvalifikace stačí vždy jedna z nich. Mělo by jít o vzácné případy.

Např.

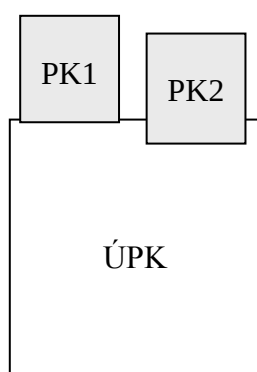
PK1 Nástrojař pro řezné nástroje

PK2 Nástrojař pro přípravky a měřidlo

PK3 Nástrojař pro nástroje k plošnému a objemovému tváření

ÚPK = (PK1 nebo PK2 nebo PK3)

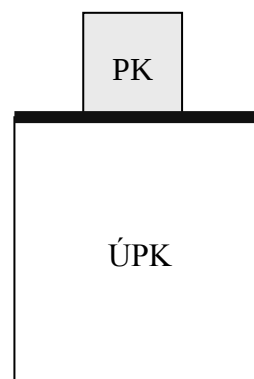
Typ R – PK rozvíjející

Např. pro ÚPK číšník je to PK barman
PK rozvíjí ÚPK,
rozšiřuje možnost
uplatnění, ale lze ji
získat i bez předchozího
získání ÚPK.
Může mít i určitý přesah
dovnitř ÚPK.

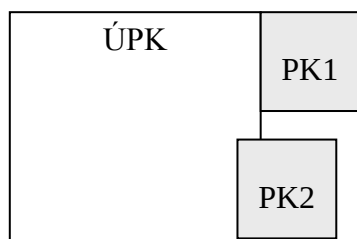
Získání PK umožní držiteli ÚPK
rozšíření uplatnitelnosti na trhu
práce. Držitel PK se ale může
uplatnit i bez ÚPK.

Typ N – PK navazující

Získání PK umožní
držiteli ÚPK rozšíření
uplatnitelnosti na trhu
práce. Obvykle jde o
další specializaci. PK
obsahově navazuje na
ÚPK a držitel PK se na
trhu práce uplatní, jen
pokud bude mít i ÚPK.

Typ S – PK související

PK1 Např. pro ÚPK nástrojař je to PK brusič nožů,
souvislost pouze v obdobném sortimentu produkce, resp.
služeb, ale kompetence jsou zcela jiné. Také platí, že
ÚPK není podmínkou k připuštění ke zkoušce z PK.

PK2 Např. pro ÚPK cukrář je to PK výroba
čokoládových cukrovinek, jsou zde určité souvislosti,
např. v používaných surovinách, ale většina kompetencí
je jiných (především jiné pracovní postupy), je tam sice
drobný přesah, ale z hlediska možnosti složení ÚPK
s využitím této PK je tento přesah irelevantní. Také platí,
že ÚPK není podmínkou k připuštění ke zkoušce z PK.

Příloha č. 5 – Ukázka schváleného hodnoticího standardu

HODNOTICÍ STANDARD

Profesní kvalifikace PK 1

SPRÁVCE OPERAČNÍCH SYSTÉMŮ PRO MALÉ A STŘEDNÍ ORGANIZACE

kvalifikační úroveň 4

A. KRITÉRIA A ZPŮSOBY HODNOCENÍ

1. A.6.C.2.1.221 Analýza a návrh hardware a software pro použití v malé organizaci	
Kritéria hodnocení	Způsob ověření
a) Analyzovat písemné zadání klienta a rozhovorem upřesnit detaily (zjistit současný stav z technického, finančního, majetkově-licenčního hlediska). Cílem je stručně formulovat návrh na řešení	Písemné ověření s ústní obhajobou
b) Navrhnout vhodný HW a SW pro stanice a server podle formulovaných návrhů na řešení	Písemné ověření s ústní obhajobou
c) Navrhnout propojení počítačů, architekturu, topologii a typ sítě, připojení k Internetu	Písemné ověření s ústní obhajobou
d) Vypracovat návrh rozpočtu, navržené řešení prezentovat klientovi	Písemné ověření s ústní obhajobou
e) Ovládat terminologii, znát funkce a parametry prostředků z oblasti HW a SW	Písemný test
Je třeba splnit všechna kritéria.	

2. C.4.C.2.1.137 Instalace operačního systému a jeho konfigurace	
Kritéria hodnocení	Způsob ověření
a) Navrhnout parametry instalace OS na serveru s ohledem na konkrétní podmínky a požadavky klienta (volba hlavních aplikací – doménový řadič, DNS, DHCP, web server, souborový server, poštovní server, tiskový server)	Ústní ověření s písemnou přípravou
b) Nakonfigurovat OS na serveru podle požadavků klienta (nakonfigurovat parametry sítě a konektivitu do Internetu, zavést centrální správu uživatelů, nastavit uživatelské politiky, přiřadit oprávnění uživatelům a skupinám uživatelů, znát principy autentizace, autorizace)	Praktické předvedení
c) Navrhnout optimalizovaný způsob instalace OS na klientských stanicích s ohledem na konkrétní podmínky dle požadavků klienta (např. dávková instalace, připravený image)	Písemné ověření
d) Nakonfigurovat OS na klientské stanici (přenos profilu, nastavení doménových a lokálních uživatelů a jejich práv, konfigurace uživatelského prostředí)	Praktické předvedení
e) Ovládat terminologii, znát funkce a parametry prostředků z oblasti OS	Písemný test
Je třeba splnit všechna kritéria.	

3. C.4.C.2.1.421 Konfigurace síťových připojení	
Kritéria hodnocení	Způsob ověření
a) Propojit stanice podle požadavků klienta (fyzické propojení, registrace do domény)	Praktické předvedení
b) Nastavit sdílení dat a zařízení podle požadavků klienta (síťové disky, tiskárny, skenery, síťový tiskový server)	Praktické předvedení
c) Popsat principy nastavení a rizika VPN	Ústní ověření
d) Zvolit technologii podle potřeb zákazníka (např. ADSL, Wi-Fi, optický kabel). Srovnat výhody, nevýhody, finanční náročnost a návrh prezentovat klientovi	Ústní ověření
e) Ovládat terminologii, znát funkce a parametry prostředků z oblasti sítí (např. rozdíly mezi pasivními a aktivními prvky, cache záznamy, principy virtuálních sítí, active directory)	Písemný test
Je třeba splnit všechna kritéria.	

4. C.4.C.2.1.138 Instalace periférií a jejich konfigurace	
Kritéria hodnocení	Způsob ověření
a) Připojit a nakonfigurovat lokální i síťová výstupní zařízení podle požadavků klienta (např. monitory, projektory, tiskárny, plottery)	Praktické předvedení s ústní obhajobou
b) Připojit a nakonfigurovat lokální i síťová vstupní zařízení podle požadavků klienta (např. scannery, fotoaparáty, kamery)	Praktické předvedení s ústní obhajobou
Je třeba splnit všechna kritéria.	

5. A.6.C.2.1.134 Monitorování provozu operačních systémů, jejich diagnostika a optimalizace výkonu	
Kritéria hodnocení	Způsob ověření
a) Diagnostikovat stav a vytíženost hardwarových systémových prostředků pomocí nástrojů operačního systému (např. sledování teploty procesoru, spotřeby paměti, vytížení procesoru, zápisu na disk, fragmentace disku)	Praktické předvedení
b) Kontrolovat systémové logy, identifikovat kritické události, sledovat logy z více serverů a analyzovat je	Praktické předvedení s ústní obhajobou
c) Analyzovat chyby a nefunkčnosti operačních systémů. Vyhledat s pomocí otevřených zdrojů řešení problému na stránkách výrobců nebo odborně zaměřených portálů. Porozumět nalezenému řešení v angličtině. Implementovat nalezené řešení	Praktické předvedení s ústní obhajobou
d) Ověřit funkčnost jednotlivých hardwarových komponent; vyřešit jednoduchý problém (např. tiskárna netiskne, PC nebootuje)	Praktické předvedení s ústní obhajobou
Je třeba splnit všechna kritéria.	

6. C.4.C.2.1.441 Zabezpečení dat před zneužitím	
Kritéria hodnocení	Způsob ověření
a) Analyzovat stav a bezpečnostní rizika s ohledem na konkrétní řešení	Ústní ověření
b) Navrhnout řešení zabezpečení dat před zneužitím (např. šifrování disků, principy autentizace, použití PKI)	Praktické předvedení s ústní obhajobou
c) Instalovat a nakonfigurovat antivirový a antispýwarový program	Praktické předvedení
d) Navrhnout postup odstranění virů, červů a rootkitů	Ústní ověření
e) Vysvětlit princip firewall (typy – např. na stanici, síťový, stavový, aplikační, routing tables)	Písemné ověření s ústní obhajobou
f) Provést ukázkou zásahu do konfigurace firewall (např. povolit konkrétní aplikaci, omezit na port)	Praktické předvedení
g) Ovládat terminologii, znát funkce a parametry prostředků z oblasti zabezpečení dat	Písemný test
Je třeba splnit všechna kritéria.	

7. C.4.C.2.1.442 Ochrana dat před zničením	
Kritéria hodnocení	Způsob ověření
a) Navrhnout řešení zálohování dat (např. zvolit zálohovací médium, software, navrhnout plán záloh, znát rizika)	Ústní ověření
b) Zálohovat a obnovit data pomocí vhodného nástroje	Praktické předvedení
c) Ovládat terminologii, znát funkce a parametry prostředků z oblasti ochrany dat (plná záloha, přírůstková záloha, zálohovací média a zařízení)	Písemný test
Je třeba splnit všechna kritéria.	

8. A.7.C.2.1.147 Základy programování skriptů a dávek	
Kritéria hodnocení	Způsob ověření
a) Srovnat 2–3 nástroje pro skriptování (CMD, VBScript, JScript, PowerShell, Unix Shell); výhody a nevýhody, pro co se hodí	Ústní ověření
b) Naprogramovat jednoduchou úlohu s pomocí zvoleného skriptovacího nástroje (např. hromadné přejmenování souborů, synchronizace adresářů)	Praktické předvedení
c) Využít znalost základních příkazů operačního systému v dávkách a skriptech	Praktické předvedení
d) Porozumět anglicky psanému manuálu, vyhledat v něm požadované informace a využít je k napsání skriptu	Praktické předvedení
Je třeba splnit všechna kritéria.	

9. C.4.C.2.1.139 Instalace a správa klientského software	
Kritéria hodnocení	Způsob ověření
a) Instalovat a nakonfigurovat klientský software (běžné kancelářské aplikace; vysvětlit možné metody instalace – např. standardně, v dávce, vzdáleně)	Praktické předvedení s ústní obhajobou
b) Zaškolit uživatele pro používání klientského software (komunikovat s uživatelem přiměřeně jeho potřebám, znalostem a dovednostem)	Praktické předvedení
c) Navrhnout koncepci vedení dokumentace o HW i SW v souladu s platnými právními předpisy (verze, licence); navrhnout nástroj pro audit software	Ústní ověření s písemnou přípravou
Je třeba splnit všechna kritéria.	

B. ORGANIZAČNÍ A METODICKÉ POKYNY

Pokyny k realizaci zkoušky

Autorizovaná osoba informuje, které doklady musí uchazeč předložit, aby zkouška proběhla v souladu s platnými právními předpisy. Dále stanoví, které pomůcky smí uchazeč při zkoušce používat.

Před zahájením vlastního ověřování musí být uchazeč seznámen s pracovištěm a s požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a požární ochrany (PO). Zdravotní způsobilost není vyžadována.

Zkouška probíhá na zvolené platformě (Windows, Unix, Apple ad.). Autorizovaná osoba je povinna zveřejnit informace o dostupných technologiích, na kterých bude zkouška probíhat. Pokud autorizovaná osoba nabízí zkoušku na více platformách, má uchazeč právo si platformu vybrat prostřednictvím přihlášky.

Zkouška ověřuje schopnost vykonávat činnosti v organizaci malého rozsahu (desítky stanic) a běžného zaměření (nikoli provozů specializovaných na IT).

Uchazeč prokáže znalosti písemným testem (rozsah cca 1h – 40 otázek).

Autorizovaná osoba vypracuje soubor testových úloh, zaměřených na ověření znalostní složky vybraných způsobilostí, popsanych kritérii hodnocení „Ovládat terminologii, znát funkce a parametry prostředků z oblasti ...“ následovně:

Analýza a návrh hardware a software pro použití v malé organizaci	200 otázek
Instalace operačního systému a jeho konfigurace	100 otázek
Konfigurace síťových připojení	100 otázek
Zabezpečení dat před zneužitím	50 otázek
Ochrana dat před zničením	50 otázek

Testové otázky budou uzavřené, sestavené ze čtyř odpovědí, z nichž právě jedna je správná. Všechny otázky jsou bodově rovnocenné.

Autorizovaná osoba zajistí vygenerování náhodného testu pro každého uchazeče, sestaveného ze 40 otázek s následujícím zastoupením jednotlivých oblastí dle způsobilostí:

Analýza a návrh hardware a software pro použití v malé organizaci	alespoň 30 % otázek
Instalace operačního systému a jeho konfigurace	alespoň 15 % otázek
Konfigurace síťových připojení	alespoň 15 % otázek
Zabezpečení dat před zneužitím	alespoň 7 % otázek
Ochrana dat před zničením	alespoň 7 % otázek

Pro úspěšné hodnocení testu je třeba dosáhnout alespoň 50% úspěšnosti zodpovězení otázek za každou oblast reprezentovanou hodnotícím kritériem příslušné způsobilosti a zároveň alespoň 75% úspěšnosti v testu jako celku.

Dovednostní složku způsobilostí prokáže uchazeč předvedením a ústní obhajobou (rozsah cca 4–5h).

U hodnoticích kritérií, kde jsou uvedeny příklady v závorce a zároveň je stanoveným způsobem ověření praktické předvedení, může autorizovaná osoba ověřit i pouze jednu z uvedených možností.

Veškeré písemné podklady a přípravy uchazeče budou autorizovanou osobou archivovány.

Výsledné hodnocení

Zkoušející hodnotí uchazeče zvlášť pro každou způsobilost a výsledek zapisuje do záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Výsledné hodnocení pro danou způsobilost musí znít „splnil“ nebo „nesplnil“ v závislosti na stanovení závaznosti, resp. nezávaznosti jednotlivých kritérií u každé způsobilosti. Výsledné hodnocení zkoušky zní buď „vyhověl“, pokud uchazeč vyhověl pro všechny způsobilosti, nebo „nevyhověl“, pokud uchazeč pro některou způsobilost nevyhověl. Při hodnocení „nevyhověl“ uvádí zkoušející vždy zdůvodnění, které uchazeč svým podpisem bere na vědomí.

Informace o počtu zkoušejících

Zkouška probíhá před jednou autorizovanou osobou; zkoušejícím je jedna autorizovaná fyzická osoba anebo jeden autorizovaný zástupce autorizované právnické osoby.

Požadavky na odbornou způsobilost autorizované osoby

Autorizovaná osoba musí splňovat alespoň jednu z variant (a, b, c):

- a) Střední vzdělání s maturitní zkouškou a alespoň 10 let prokázané odborné praxe v oblasti správy operačních systémů nabízené platformy a pedagogické nebo lektorské činnosti v oboru IT, z toho minimálně jeden rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o udělení autorizace.
- b) Vyšší odborné vzdělání a alespoň 7 let prokázané odborné praxe v oblasti správy operačních systémů nabízené platformy a pedagogické nebo lektorské činnosti v oboru IT, z toho minimálně jeden rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o udělení autorizace.
- c) Vysokoškolské vzdělání a alespoň 5 let prokázané odborné praxe v oblasti správy operačních systémů nabízené platformy a pedagogické nebo lektorské činnosti v oboru IT, z toho minimálně jeden rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o udělení autorizace.

Další požadavky:

- Autorizovaná osoba, která nemá odbornou kvalifikaci pedagogického pracovníka podle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nebo praxi v oblasti

vzdělávání dospělých (včetně praxe z oblasti zkoušení), musí být absolventem přípravy zaměřené zejména na praktickou aplikaci části první, hlavy III a IV zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání), a přípravy zaměřené na vzdělávání a hodnocení dospělých s důrazem na psychologické aspekty zkoušení dospělých v rozsahu minimálně 12 hodin.

- Autorizovaná osoba musí být schopna organizačně zajistit zkušební proces včetně vyhodnocení na PC, tisku jednotného osvědčení a zasílání s vyhodnocením elektronickou poštou (stačí doložit čestným prohlášením).

Žadatel o udělení autorizace prokazuje splnění požadavků na odbornou způsobilost předložením dokladu nebo souboru dokladů o získání odborné způsobilosti autorizujícímu orgánu nebo jiným postupem stanoveným autorizujícím orgánem.

Nezbytné materiální a technické předpoklady pro provedení zkoušky

Místnost pro písemnou a praktickou část zkoušky. Vybavení potřebným hardware a software – server, dvě pracovní stanice, operační systém, vstupní a výstupní zařízení, uživatelský SW, propojovací kabely, síťové prvky.

Připojení k Internetu.

Psací potřeby.

Papír.

Záznamové archy pro sledování a hodnocení postupu plnění úkolů.

K žádosti o udělení autorizace žadatel přiloží seznam svého materiálně-technického vybavení dokládající soulad s požadavky uvedenými v hodnoticím standardu pro účely zkoušky. Pokud žadatel bude při zkouškách využívat materiálně-technické vybavení jiného subjektu, přiloží k žádosti o udělení nebo prodloužení platnosti autorizace smlouvu (popřípadě smlouvy) umožňující jeho užívání nejméně po dobu 5 let ode dne podání žádosti o udělení nebo prodloužení platnosti autorizace.

Doba přípravy na zkoušku a doba pro vykonání zkoušky

Celková doba přípravy na zkoušku (včetně případných časů, kdy se uchazeč připravuje během zkoušky) je 1 až 2 hodiny. Do doby přípravy na zkoušku se nezapočítává doba na seznámení se uchazeče s pracovištěm a s požadavky BOZP a PO.

Celková doba trvání vlastní zkoušky (bez času na přestávky a na přípravu) je 5 až 6 hodin (hodinou se rozumí 60 minut). Zkouška může být podle zadaných činností rozložena do více dnů.

Výše úhrady za zkoušku *)

Výše úhrady za zkoušku je v rozmezí 0 až 15 000 Kč bez DPH. Konkrétní výši

úhrady za zkoušku uvádějí jednotlivé autorizované osoby.
Autorizující orgán Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
Týká se povolání Správce operačních systémů a sítí (Kód: 5799) http://ktp.istp.cz/charlie/expert2/act/h1-karta.act?id=5799&lh=0

Hodnoticí standard byl připraven SR pro informační technologie a telekomunikace, v níž byly zastoupeny: **)

Alcatel-Lucent, a. s.
ARISTOTEL, a. s.
AutoCont CZ, a. s.
AŽD Praha, spol. s r. o.
CATR, spol. s r. o.
Cisco Systems, spol. s r. o.
České radiokomunikace, a. s.
Equica, a. s.
GOPAS, a. s.
HARICOM, spol. s r. o.
IBM IDC Central Europe
ICZ, a. s.
MICOS, spol. s r. o.
Microsoft Česká republika
OKSystem, spol. s r. o.
T-Systems Czech Republic, a. s.
U&SLUNO, a. s.
VYDIS, spol. s r. o.
Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
Národní ústav odborného vzdělávání v Praze

Na hodnoticím standardu se dále podílela pracovní skupina SR, v níž byly zastoupeny:

LG Electronics, s. r. o.

*) Nově se již výše úhrady za zkoušku v hodnoticím standardu uvádět nebude.

**) Údaje o zpracovateli standardu již se formulují novým způsobem – viz kap. 3.2.4 Informace o zpracovateli hodnoticího standardu.

Příloha č. 6 – Seznam změn v zákonu č. 179/2006 Sb. obsažené v novele č. 53/2012 Sb., která nabyla účinnosti 1. 4. 2012.

- **Změna názvu** „dílčí kvalifikace“ na „profesní kvalifikaci“ a „úplné kvalifikace“ na „úplnou profesní kvalifikaci“. Dílčí kvalifikace slouží k plnému uplatnění na trhu práce a pro uživatele tedy není „dílčí“.
- **Uznávání částí profesních kvalifikací**, tzn. ekvivalentních kompetencí, které již uchazeč úspěšně prokázal. Mělo by to vést ke zlevnění a zefektivnění pro uchazeče i pro autorizované osoby.
- **Možnost nastavit vstupní požadavky** pro uchazeče o profesní kvalifikaci. Musí být prokazatelné prostřednictvím dokladů stanovených v části Pokyny k realizaci zkoušky v hodnotícím standardu. Tyto požadavky ale mohou být stanovovány jen ve skutečně odůvodněných případech, kdy příslušné kompetence nelze stanovit ve standardu a ověřit u zkoušky.
- **Užší provázání se živnostenským zákonem** pro účely prokázání odborné způsobilosti pro získání řemeslné živnosti. Nově stačí sestava profesních kvalifikací skládajících úplnou profesní kvalifikaci, která už nebude muset být zakončena závěrečnou zkouškou v příslušném oboru vzdělání (ovšem pouze takto pro účely živnostenského oprávnění; skutečnou úplnou profesní kvalifikaci spojenou se stupněm vzdělání bude stále možné získat jen až po složení závěrečné zkoušky).
- **Rozšíření postihů pro autorizované osoby** zavedením kategorie správní delikty. Za porušení povinností může být pokuta až 20 000 Kč. Dosud bylo jediným postihem odebrání autorizace.
- **Možnost podnikající fyzické osoby mít autorizované zástupce** (dosud je mohla mít jen právnická osoba).
- **Zrušení minimální věkové hranice pro uchazeče o profesní kvalifikaci pro účastníky rekvalifikačních kursů**. Důvodem je, aby bylo možné realizovat pro mladší uchazeče rekvalifikační kurzy v oblastech, kde musí být zakončeny zkouškou z profesní kvalifikace.
- **Odstranění horního limitu správního poplatku za udělení většího počtu autorizací najednou**. Dosud byl limit 10 000 Kč, nyní bude výsledná částka vždycky násobkem 1500 Kč za jednu autorizaci a počtu autorizací.